

Budai FehérFekete

A CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG BUDAI OSZTÁLYÁNAK TÁJÉKOZTATÓJA

2011 ÁPRILIS

HÚSVÉT

XVIII. ÉVFOLYAM

I. SZÁM

ZIRCI APÁTSÁG JELENTI 2011. JANUÁR 8

2011. január 8-án a Ciszterci Rend Generális Apátjának elnökletével, a Zirci Ciszterci Apátság konventkáptalanja és a Ciszterci Rend Zirci Kongregációjának nagyobb előljárói, így Farkasfalvy Dénes dallas-i apát úr és Horváth Olga kismarosi apátnő nagy többséggel apátjává választotta

Dékány Árpád Sixtus atyát.

A megválasztott apát a 30 szavazatból 26-ot kapott. Sixtus atya megválasztását követően kijelentette, hogy az új megbízatás azt kívánja, hogy az apát Zircen tartózkodjon, életét ott élje a rend tagjaival.

Dékány Sixtus atya Mosonmagyaróváron született 1969. november 18-án, középiskolai tanulmányát Pannonhalmi Bencés Gimnáziumban végezte, a Ciszterci Rendbe 1991. augusztus 29-én lépett. Teológiai tanulmányait Rómában, a Szent Anzelm Egyetemen, illetve a Zirci Szent Bernát Hittudományi Főiskolán végezte. 1994–1996 hitoktató a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnáziumban, 1996–2009 hitoktató, spirituális és osztályfőnök a Ciszterci Rend Pécsi Nagy Lajos Gimnáziumában, 2009. szeptember 1-jétől plébános a székesfehérvári Ciszterci Nagyboldogasszony Plébánián és hitoktató, spirituális a Ciszterci Szent István Gimnáziumban.

Dékány Á. Sixtus zirci apát úr az alábbi személyi változásokat rendelte el 2011. január 15-én:

Huszár G. Lőrinc atyát, az Aga utcai rendház gondnokát és az Ulászló utcai kápolna igazgatóját felmentette eddigi feladatai alól és kinevezte a Zirci Apátság perjelévé, egyúttal megbízta a házgondnoki teendők ellátásával; *Bérczi L. Bernát* atyát, a Szent Bernát Idősek Otthona igazgatóját megerősítette e tisztségében és kinevezte a Zirci Apátság alperjelévé illetve az Apáti Hivatal beruházási és építési osztályvezetőjévé; *Grónai G. Damján* testvért, a pécsi Nagy Lajos Gimnázium vezető tanárát és a pécsi rendház gondnokát felmentette tanári beosztása alól, és kinevezte a Rend gazdasági vezetőjének, egyúttal megbízta az Apáti Hivatal vezetésével.

AVE ABBAS SENES TE SALUTANT!

2011. február 24-én Dékány Á. Sixtus zirci apát meghívására dr. Schmitt Pál, a Magyar Köztársaság elnöke látogatást tett a Zirci Apátságban. A Bakonyi Természettudományi Múzeum, a Reguly Antal Műemlékkönyvtár és a Bazilika megtekintése után megbeszélést folytatott az apátság vezetőivel és találkozott a zirci szerzetesközösséggel. Látogatása a megye és a régió vezetőivel folytatott kerekasztal beszélgetéssel zárult, ahol Veszprém Megye és benne Zirc turisztikai és gazdasági lehetőségeiről cseréltek eszmét a résztvevők.

Sixtus apátúr megválasztása előtt jelentős időt töltött oktatással, neveléssel; így osztályfőnök is volt pécsi gimnáziumunkban. A következő megemlékezést egyik kis tanítványa írta a pécsi Fehér/Fekete 2009-ben megjelent egyik számában.

Makk Flóra **SIXTUS ATYA BÁRÁNYKÁI**

Sixtus Atyát Székesfehérvárra helyezik – mondták. Többen összenéztünk.
Akkor búcsúzunk. Másodszor.

Annak a szerencsés osztálynak vagyok tagja, akik Sixtus Atya vezetésével és támogatásával indultak a Nagy Lajosban. Sixtus Atyát nem csak osztályfőnökünként és tanárunként tiszteltük és szerettük, több volt és több Ő nekünk ma is. Mikor gólyatáborban először végignézett az osztályon elmosolyodott és azt mondta:

-Ti vagytok az én báránykáim.

Valóban azok vagyunk. (...)

A kilencedik évünk talán a legemlékezetesebb az iskolában töltött éveink közül.

Tavaly (2007), októberben, Sixtus Atya különösen szomorúan jött be a terembe. Sejtettük, hogy történt valami. Mégis váratlanul ért bennünket a hír, hogy pár nap múlva Rómába megy, és többé nem az osztályfőnökünk. Mindenki sírt. Sixtus Atya is. Elbúcsúztunk, és valóban elutazott. Az osztály remélte, hogy jövőre vagy két év múlva visszajön.

Nem tudok mást Sixtus Atyáról, csak amennyit elmondott nekünk. De megismertem, mint hittanárt, mint atyát... mint szakácsot. Nem is tudok egyebet írni róla, mint amennyit egy diák láthatott belőle.

–Sixtus Atyát Székesfehérvárra helyezik – mondták. Székesfehérvár közelebb van, mint Róma, de most távolabb éreztük. Ez végleges, mert ha eddig reménykedtünk is, hogy visszatér az iskolába, rá kellett döbbernünk, hogy hiába. Időnként végignézek a folyosón és hiányérzetem támad. Hiányzik Sixtus Atya, ahogyan kulcsosomóját csörgetve lobogó reverendában száguld végig a folyosón. Hiányoznak a miséi, az órái. Hiányoznak viccei, a dorgálása, az energiája, ami annyira hozzátartozott az iskolához. Nem csak nekem, hanem minden diáknak. Új utakon jár, és mi szomorúan de hálát adunk Istennek az együtt töltött évért.

Legutóbb a Veni Sancte után találkoztunk Vele. Megígérte, hogy amikor csak tud, meglátogat minket. De ha nem ér rá, bármikor hívhatjuk a Sixtofon. Addig is kívánunk Sixtus Atyának minden jót, és szeretettel gondolunk rá.

SED nos NON mutamur in illis!!

Soraim apropóját az a megtiszteltetés adta, hogy megkaptam mind a Pinquin esedékes számát, mindpedig a gimnázium 2009–2010 évkönyvét. Visszaemlékezve azonos korunkra, ez kereken alig 80 esztendő. Már évek óta hezitálgattam, hogy valamilyen formában kitérek erre a Pinquin címre, de – mondtam magamnak, vén, öreg ember, ne kellemetlenkedj, örülj, hogy élsz!

Most sem valamely kritikai aspektusból, csak meztelen gondolatként említem, hogy (ahogy most pestiesen hallik a szlogen: „csípte a szememet” a szó) mert, hogy miként jön össze a ciszterci habitus, fehér-fekete reverenda Hadarits, Rajeczky, Bitter, Brisits, Magdics, Bosnyák, Véghelyi – hogy tovább ne részletezzem ezen, még párunknak aureolával övezett – névhez a pinquinre asszociálás? Kérem, ne hogy már bárki is ezt valamely kritikai éllel vegye, csak annyi a lényeg, még egy párunk számára idegen. Ezt úgy hívják, generációs különbség. Meg gondolat közlés, mely semmire sem kötelez.

Ezért még nem írtam volna, de amikor az új Apáturat interjuvoló „tinik” így kérdeznek: „Az lenne az első kérdésünk, hogy milyen érzés 'belecsöppenni' az apátságba...”, avagy „Engedjen meg egy személyes kérdést: miért lett szerzetes...”

akkor valahogy, nagyon keserű lett a szám íze! Uram, már itt tartunk? Hogy én Werner Adolf elé álltam volna ilyen profán kérdéssel?... Tízpárévesen?...

Eszembe jutott, hogy az Iskola igazgatóhelyettes nője, vagy tizenkét éve, egyik öregdiák összejövetelen elmondta, hogy mikor figyelmeztette az egyik diákot, hogy az időset engedd előre, és nyisd ki neki az ajtót, a gyerek a legtermészetesebb módon a szó legteljesebb értelmében, ártatlanul ránézve visszakérdezte: miért? Nem tudja kinyitni?

Nincs ebben semmilyen megbántottság, csak rezignált tudomásulvétele annak, hogy „Tempora mutantur, SED nos NON mutamur in illis”.

(dr.Balogh Endre '37)

Országok boldogulása népének szorgalmától függ, vesztét a forgandó szerencse, de leginkább rossz vezetői okozzák. Hazánk utóbbi történelmében kevesebben voltak a nagyok, a ma élők meg már csak a balsorsot ismerik. Most, történelmünk nemzeti hajnalán büszkén idézzük fel gróf Klebelsberg Kunó emlékét.

. Gr. Klebersberg Kunó munkásságát hosszú, kényszerű hallgatás után növekvő érdeklődéssel ismeri fel az utókor, s mostanában egyre többet olvashatunk az oktatás minden területén végzett tevékenységéről. Diákszövetségünk számára különös jelentőséggel bír személye, hiszen 1922-ben, mint székesfehérvári ciszterci gimnázium egykori diákja, akkori belügyminiszter, egyik kezdeményezője volt a Ciszterci Diákszövetség megalakításának.

Köszönttel vettük és közöljük dr. Schneider Imre a pécsi orvostudományi egyetem emeritus professzora, piarista öregdiák írását Klebersberg munkásságáról.

Emlékezés gr. Klebersberg Kunó kultuszminiszterre

(1875–1932)

Hazánk történetében az I. világháború elvesztése a Monarchia politikai, ill. gazdasági egységének felbomlását is jelentette. A negatív következmények végtelen sora állt elő: több mint 500.000 hősi halott, ill. súlyos sebesült, szétesett családok, mérhetetlen szegénység, munkanélküliség, éhínség, kiszolgáltatottság stb. Az eseményeket súlyosbította, hogy a vesztes háború végére, annak eredményeként Magyarországnak 1918 végétől 1920. február végéig nem volt kormánya, nem volt a külföld felé képvisellete. 1920. június 4-én kellett aláírni a békediktátumot, amely teljesen reménytelenné tette sokak életét.

1921 nyarán megalakult a végleges, Bethlen István vezetésével alakult kormány, amelyben gr. Klebersberg Kunó fél évig belügyminiszter volt. Ezt követően a mintegy 25 esztendőn át közigazgatási és államszervezési gyakorlatot szerzett és jogi végzettséggel bíró gr. Klebersberg Kunó vallás-, és közoktatásügyi miniszter lett (a miniszter a XX. század első évtizedében a Boszniában, Szlavóniában élő magyarok támogatására létesült Julián Egyesületet vezette és amellet a Duna Gőzhajózási Társaság alkalmazottak gyermekeinek taníttatását támogatta; Péccsett a Julián Egyesület keretében impozáns kollégiumot építtetett fel). Az ő érdeme volt, hogy igen határozottan fellépett a defetista nézetek és a spengleri nézetek ellen. Meggyőzte mind a Kormányzót,

mind a minisztertársait, hogy az akkori kétségbeejtő helyzetből a kultúra, a művelődés építése révén van kilábalás. Nem lehet eléggé hangsúlyozni a háttérként szereplő hatalmas munkanélküliséget, szegénységet, reménytelenséget, a jövő kilátástalanságát, amelyet tarkított még a nagybirtokrendszer nyúgében élő kiszolgáltatott mezőgazdasági dolgozók hatalmas tömegének nehéz sorsa. Klebelsberg Kunó munkatársaival legelsőként a kulturális felemelkedés realizálása céljából programot dolgozott ki, amely mind a felső-, mind a középiskolai és népiskolai oktatást foglalta magába. Ugyanakkor ki kell emelni, hogy a határozott vezetési irány megjelenése hatására Trianon után az országban – a cinikus sajtótámadások és durva támadások ellenére – jelentős összefogás jött létre pl. a munkanélküliség enyhítésére szolgáló építkezés formájában. Ekkor épült fel pl. a krisztinavárosi Telefonközpont, Magyar Nemzeti Bank épülete stb. Az oktatási rendszer infrastruktúrájának megalapozásával párhuzamosan hatalmas összefogás alakult ki az országban és ekkor létesültek pl.: Szombathelyen (főleg magánereből) a Markusovszky Kórház, Esztergomban a ferences gimnázium. 1927 őszén Budán Klebelsberg Kunó tette le a ciszterci gimnázium alapkövét, és két év múlva elkezdődhetett az oktatás az intézményben. A felekezeti ellentéteket mindenképpen ki akarta kerülni a miniszter, és támogatást nyújtott pl. a sárospataki református kollégium angol internátusának építéséhez éppen úgy, mint a budapesti Országos Rabbiképző Intézet működéséhez is.

Klebelsberg Kunó iskolareformjának „műszava” volt a kultúrnationalizmus; megfogalmazása szerint a neonacionalizmus a korábbi idők szónokló, ünneplő, kesergő és civódó hazaszeretetével szemben a *munkás hazaszeretetet* hangsúlyozta. Meggyőződése volt, hogy realizálni kell azt a tényt, hogy nem rendelkezünk számottevő anyagi-gazdasági értékekkel, de ugyanakkor hatalmas kulturális értékek, kincsek birtokosai vagyunk. A miniszter számára világos volt, hogy a nemzet számára végzetes lenne, ha megszakadna a magyar társadalom polgári fejlődésének folyamata. Ugyanakkor szorgalmazta az értelmiségi réteg összetételének felfrissítését. Az 1920-as évek végén Klebelsberg politikájában merült fel, majd halála után nagyrészt folytatódott az a tendencia, hogy a tudatos tehetségkutatóval, tehetséggondozással a paraszti osztályból *is* minél nagyobb számban válogassák ki és taníttassák az értelmes fiatalokat. Klebelsberg Kunó népoktatásának alapját képezte, hogy szabad utat és lehetőséget adott a polgári osztályba lentről történő természetes, több generáción át tartó bejutási folyamatnak és törekedett arra, hogy *a földműves-, és munkásfiatalok, ha saját társadalmi közegükben maradnak,*

kapjanak alapos műveltséget és álljon számukra rendelkezésre megfelelő oktatási intézményrendszer.

Mik voltak Klebelsberg Kunó és munkatársai munkájának eredményei?

1. Felsőoktatás

A miniszternek különös gondja volt a négy egyetem, de különösen a három vidéki egyetem elhelyezése, felépítése. A *Debrecenben* 1912-ben alapított és építkezésében előrehaladott egyetem építkezését befejezve 1926-ban avatták fel az intézményt. A Trianonban aláírt békediktátum következtében menekülésre kényszerített pozsonyi tudományegyetemet Pécssett telepítette le. *Pécssett* már 1922 júliusában tárgyalt gr. Zichy Gyula megyéspüspökkel és Nendtwich Andor polgármesterrel az egyetem elhelyezéséről és itt 1923. október 14-én megnyitotta az első tanévet. *Szegeden* az ideiglenes jelleggel elhelyezett klinikák és intézetek mellett 1926. október 5-én Klebelsberg ünnepélyes keretek között letette az első klinika (gyermekgyógyászati klinika) és ezzel az egyetem alapkövét. Szegeden Somogyi Szilveszter polgármester áldozatvállalása tette lehetővé a Kolozsvárról menekült egyetem letelepedését. Szeged nemcsak az építési költségek felét vállalta magára, hanem – többek között – a klinikák építkezése céljából kiterjedt és értékes területet is biztosított. A professzorok és családjuk elhelyezése érdekében egy bérházat építtetett és 50 éven át évi 25 vagon búza értékének megfelelő pénzt ajánlott fel a költségek fedezésére. A selmebányai bányászati és erdészeti akadémiát Klebelsberg Kunó *Sopronban* helyezte el; ugyanitt kapott helyet az evangélikus teológiai kar, amely a pécsi egyetem kihelyezett fakultása lett. A miniszter többször hangsúlyozta, hogy „*a kultúra nem olyan kincs, amelyet pusztá őrzéssel meg lehet tartani; az egyetemeken kutatni kell*”. A miniszter figyelt fel az Angliában dolgozó fiatal *Szent-Györgyi Albertre*, akit meghívott Szegedre és a Kémiai Intézet tanszékvezetőjévé nevezett ki. A miniszter alkotásai közé tartozik a szegedi Dóm köré épült elméleti intézetek tömbje, ill. a Nemzeti Emlékcsarnok, ahol a nemzet notabilitásainak szobrai, büsztjei kerültek elhelyezésre. Szegeden az egyetem ünnepélyes felavatására 1930 októberében történt a Dóm téren a templom felszentelésével egy időben. Pécssett a hallgatók kollégiumi elhelyezését biztosította a Szent Mór kollégium felépítésével. Budapesten megnyitotta a Testnevelési Főiskolát és előcsarnokában helyeztetete el az olimpiákon aranyérmet nyert sportolók nevét feltüntető márványtáblákat. 1930-ban épült fel az Országos Levéltár modern épülettömbje. Az elve-

szett ógyallai csillagvizsgáló helyett a Svábhegyen építtette fel az új hasonló kutatóhelyet. Hatékony kultúrdiplomáciai munkát folytatott és megalkotta a Collegium Hungaricum (CH.) rendszert. Berlinben, Bécsben, Rómában külön intézetek létesültek, ahol a külföldi ösztöndíjasok szállást, ellátást és a gazdag könyvtárakban kutatómunkához kaptak lehetőséget. Hasonló intézetek létesültek pl. Párizsban is, és lehetőséget biztosítottak tudóscserékre Görög- és Finnország között kölcsönös ösztöndíj rendszer keretében. E rendszerben kaptak életre szóló indíttatást bölcészek, orvosok, természettudósok, teológusok, képzőművészek stb. és így nyertek továbbképzést pl.: Kosáry Domonkos, Soó Rezső, Eckhardt Sándor, Keresztury Dezső, Szőnyi István, Melocco Miklós, Aba-Novák Vilmos, Nárai-Szabó István, Szent-Györgyi Albert, Vilt Tibor stb. Babits Antal, Issekutz Béla stb. A Népszövetség a pénzügyi stabilizáció céljából hazánkba delegált főbiztosa, Jeremiah Smith tiszteletdíját nem vette fel, hanem egy alapítványba fektette és a Rockefeller ösztöndíj mellett ez is lehetőséget adott arra, hogy fiatal magyar szakemberek (mérnökök) az USA-ban képezzék tovább magukat. Fontos tény, hogy CH mintegy 2500 szakember tanulmányútját tette lehetővé.

A miniszter létrehozta az ún. Gyűjtemény-egyetemet, ahová az azok az intézmények (Szépművészeti Múzeum, Országos Levéltár, Egyetemi Könyvtár stb.) tartoztak, ahol nem volt feladat az oktatás, de ezek a helyek is biztosították a kutatómunkát. Jelentős támogatást nyújtott Klebelsberg Kunó a nehéz helyzetbe jutott MTA-nak.

Klebelsberg Kunó 1923-ban létrehozta az öt évfolyamos korszerű tanítóképző intézetet és megalapította Szegeden a tanítóképző-intézeti tanárok képzésére szolgáló kollégiumot és négy évfolyamossá tette, minőségileg újjáfejlesztette az óvónőképző rendszert.

2. Középkolai oktatás

A középkolai reformok keretében Klebelsberg létrehozta a humán és reálgimnáziumokat + reáliskolákat. (A *reálgimnáziumokban* a latin alapokra épített modern humán műveltség megszerzése került előtérbe; a *reáliskola* a matematikára és természettudományokra támaszkodó általános műveltség megszerzését jelentette). Klebelsberg meggyőződése volt, hogy a reálgimnázium az, amely élő nyelveket beszélni tudó, cselekvőképes nemzedéket tud felnevelni. A miniszter bővítette a polgári iskolák számát, amelyekkel az volt

a cél, hogy a szerényebb kulturális igényű polgári társadalmi réteget főleg a gyakorlati műveltség magasabb színvonalára emelje. (A leányiskolák vonatkozásában abban az időben gimnáziumok, latinmentes líceumok és leánykollégiumok voltak). A kisbirtokos osztály gyermekei részére ún. *középfokú mezőgazdasági iskolák* épültek. Az összképhez tartozik, hogy sok helyen létesültek *iparostanonc iskolák*. A középiskolák építése tekintetében is Klebelsberg Kunó a vallásfelekezeti ellentéteknek mindenütt elejét vette.

3. Népiskola

A magyar népoktatás már az I. világháború előtt is nagy kihagyásokkal működött: minden hatodik tanköteles gyermek nem járt iskolába és voltak megyék, ahol a tanulók mintegy harmadának nem volt helye az iskolában és az analfabetizmus 12% volt. Emellett a túlszűfolt osztályok nehezítették a hatékony oktatást. A miniszter meggyőződése volt, hogy a demagógia és ennek következménye: a forradalom ellen csak egy módszer van: KULTÚRA és RÁDIÓ. Klebelsberg Kunó fontosnak tartotta, hogy a polgári réteg értelmes gyermekei mellett különösen a nagybirtokrendszer keretében dolgozó hátrányos helyzetű szülők tehetséges gyermekeit emelje ki a tanulás, képzés céljából; az új értelmiségi réteg pótlása volt a cél. Minden pedagógus és arra illetékes feladatává tette, hogy „tehetségfalász” is legyen, aki a szorgalmas, tehetséges, jófejű és példás magaviseletű gyermekeket a a Nemzeti Közművelődési Alapítvány révén a továbbtanulás céljából kollégiumi elhelyezéshez, ösztöndíjhoz juttassa. Ilyen kollégiumi lehetőségek voltak pl. Pécsen és Szegeden.

A mérhetetlen szegénység, kilátástalanság és ínség hozzájárult ahhoz, hogy Klebelsberg jelentős összegeket kitevő iskolaépítő politikáját mind jobboldalról számos támadás érte. Az egyetemek elhelyezése, felépítése során sokan kifogásolták, hogy miért csak egyetemek épülnek, Csonka-Magyarországnak nem kell négy egyetem. A miniszter többször hangsúlyozta, hogy „Nem egyetem *vagy* népiskola, hanem egyetem *és* népiskola” építése folyik. Emellett a négy egyetem megmaradása mellett tört lándzsát. Tény, hogy felsőoktatási egységek építésével párhuzamosan megindult a *népiskolák felépítése*, amelynek az alapját az 1926.VII.tc. biztosította. Ennek keretében 3400-3500 új tanterem és kb. fele annyi tanítói lakás felépítése volt a cél, amely program meg is valósult. A kultuszminiszter eredeti célja 9000 népiszkolai tanterem felépítése volt, azonban a gazdasági válság ezt megakadályozta. Az 5000-ik népiszkolai tanterem felavatása Szegeden a Rókusi iskolában

volt 1930 októberében. A népiskolákat az ország minden részén, de elsősorban az Alföldön tervezték, ahol lehetőség szerint 5 kilométeres körzetben, és emellett a városok peremrészein építették fel ezeket. Az építkezéssel kapcsolatban szigorú követelmény volt, hogy az iskolákat csak égetett téglából szabadott építeni és a tantermek vörösfenyő padlózatot kaptak a palatető mellett. A 30-as évek végére az analfabetizmus 6%-ra csökkent.

Meg kell említeni, hogy számos új *kisdedővő* épült fel főleg az ipari munkásság által lakott helyeken: Csepel, Kispest, Pestújhely, Rákospalota. Az 1930-as évig országsgazterte 1500 *könyvtár* létesült, amely fokozatosan emelte a műveltségi szintet.

Klebelsberg kötelezővé tette és támogatta az iskolai testnevelést, sportolást, levente mozgalmat. Ugyancsak kötelezővé tette március 15-e megünneplését. Tény, hogy a törvényhatóságok, földbirtokosok közül sokan fényűzésnek tartották a tömegek iskoláztatását. Noha a minisztérium szankciókkal tudta a felülről irányított reformokat realizálni, de sokszor azok is ellenálltak, akikért ezeket a reformokat kidolgozták.

A miniszter örült annak, hogy az új alapokra helyezett népoktatási egységekből legtöbb az Alföldnek jutott, mert szerinte „...tatártól, töröktől ez a föld, ez a nép szenvedte a legtöbbet”. Legelőször gr. Széchenyi István látta meg legmélyebben a magyarság és az Alföld élet-halál harcát. Trianon után az Alföld jelentősége fontosabb lett, mivel az ország területéből 42.000 km² esett az Alföldre. A miniszter hangoztatja, hogy az Alföldnek nem elsősorban humán gimnáziumok, hanem minél több mezőgazdasági népiskola, iparos-, és kereskedelmi tanonciskola kell. Klebelsberg Kunó az Alföld ügyének felemelése érdekében két külön szervezetet hozott létre: Országos Alföldi Bizottság és az Alföldkutató Bizottságot. Az utóbbi szervezet háttérét a jól felszerelt intézetek adták, amelynek révén e terület talajának, klímájának, növény-, és állatvilágának tanulmányozása vált lehetővé. A miniszter célja volt a kultúrfölény biztosítása, de ezt kulturális és tudományos szintre értette.

Klebelsberg Kunó óriási nehézségek között, állandó jobb-, és baloldaltól jövő támadásoknak kitéve, a defetizmussal, az elégedetlenséggel, a szegénységgel küzdve mérhetetlen optimizmussal és akaraterővel végezte munkáját. A kulturális felemelkedés keretében több tízezerre tehető azoknak a tanulóknak

nak a száma, akik részére az 5000 egységből álló tanyai iskolákban, gimnáziumokban, polgári iskolákban megnyílt a feljebbjutás útja. Valamivel több, mint 2500 azoknak a száma, akik a CH. rendszerét igénybe vehették és váltak szakterületük elismert vezetőivé, válhattak kitűnő szakemberekké.

Miért nem valósultak meg maradéktalanul Klebelsberg Kunó álmai?

A miniszter munkája ellen hatott az *általános szegénység*, a *tőkeszegénység* és a *kifutási idő elégtelensége*. A pedagógusok elragadtatással fogadták a miniszter eredményeit, de nagy általánosságban sok negatív kritikát kaptott. Munkája még maradandóbb lett volna, ha kétgenerációs idő békében telik el. Az óriási munkából maradandó lett az egyetemesen megnövekedett magyar tudástőke, amelynek képviselői voltak a világszerte megbecsült, kimunkált és a pályájuk elején-közepén álló értelmiségiek, a tudásuk alapján elismert ügyszerető szakemberek és az értékükben kibontakozó, műveltségükben kiemelkedő iparosok, kereskedők. A Klebelsberg Kunó által teremtett és kiterjesztett infrastruktúra olyan polgárosító erőt és lehetőséget adott, amelynek kamatai ma is hatnak. Az akkori idők sanyarú és tagolt belpolitikai körülményei között igazán nem a közvetlen jelennek, *hanem a nagyvonalúan tervezett jövőnek dolgozott a miniszter és annak az alapjait rakta le a saját korában.*

Az I. világháborút követő időszak éppen a hazánkat különösen érintő megalázó béke miatt nyugtalan volt, és sokan újabb háborútól tartottak Európában. A miniszter zsenialitása éppen az volt, hogy a békediktátumot követő időszakot – amikor tilos volt a fegyverkezés – országszerte maradandó építkezésekkel, a tudomány magas szintű művelésére szánt beruházásokkal töltötte ki.

Az utókor elismeréssel hajol meg Klebelsberg Kunó kilenc éves miniszteri működésének eredményei előtt. Ez az időszak alapjaiban forradalmian újat adott az oktatás minden szintjén, amelynek eredményei ma is hatnak.

**OLYAN ORSZÁG NEM VOLT, AMELY AZÉRT MENT VOLNA
TÖNKRE, MERT KULTÚRÁLIS CÉLOKRA ÁLDOZOTT**

(A cikket az Egri FEHÉR/FEKETE karácsonyi számából vettük át)

ÚJBUDA – DÖBLING

Testvér kapcsolat jöhetne létre Bécs – Budapest között

Ötletemmel, javaslatommal egyidejűleg megkerestem Bécsben Döbling kerület Elöljáróját, Tiller Adolf urat és Budapesten a XI. kerület illetékes tanácsnokának, Szabó András úrnak segítségével dr. Hoffmann Tamás polgármester urat.

Nagy örömmre valamennyien egyetértettek javaslatommal, és így megkezdhattuk az előkészítő munkát. 2011 január 17-én felkerestem hivatalában Tiller kerületi elöljáró urat (a polgárok bizalmából 33 éve vezeti a kerületet), átadtam dr. Hoffmann Tamás XI. ker. Polgármester Úrtól kapott megbízólevelemet, valamint a XI. kerületet bemutató kiadványokat és kötetlen, igen szívélyes beszélgetést folytattunk terveinkről. Egyetértettünk abban, hogy az együttműködés a Polgármesterek kölcsönös látogatásával vegye kezdetét. Tiller úr megkért, hogy elsőként tolmácsoljam meghívását Hoffmann polgármester úrnak szóló meghívását –esetleg már húsvéti látogatásra. Ezt még aznap meg is tettem. A további programokra vonatkozóan Tiller úr egyetértett javaslatommal, hogy igyekezzünk kerületeinkben az egymásnak megfelelő tevékenységű újbudai ill. döblingi intézmények, szervezetek közötti közvetlen kapcsolatokat létrehozni. Pl. Színház a színházzal, iskola az iskolával, plébánia a plébániával, galéria a galériával, kórház a kórházzal, kávéház a kávéházzal, rendőrség a rendőrséggel stb. Például az iskolák közötti együttműködés lehetne féléves-egyéves diákcsere, tanárcsere, cserevakáció, tanulmányi verseny, hétvégi kölcsönös buszos városnézés stb. Ennek az elfogadott javaslatomnak gyakorlatba való átültetéséhez kapcsolódó kéréssel fordulok hozzátok.

Úgy gondoltam, hogy először a mi ciszterci gimnáziumunknak (és a Margit gimnáziumnak) keresnék itteni partnert.

Tiller úr két erre alkalmas döblingi katolikus, fiú-leány gimnáziumot említett. Mielőtt ezekkel felvenném a kapcsolatot, szeretném tudni, mi erről a Ti,

illetve az említett gimnáziumok igazgatójának véleménye. Tudnátok ebben nekem segíteni?

Gróf Teleki Pál szobrát a liberál-bolsevista városvezetés annakidején nem engedte fölállítani, kitiltotta Budapestről. A szobor jelenleg Balatonbogláron található, de ez semmiféle jogi akadályt nem jelent itteni elhelyezésére. Mert Csorba Manó javaslata most méltó helyet talált számára templomunk keleti oldala melletti kis rétre, szimmetrikusan Klebelsberg szobrával. E szimmetrikus megjelenítés közepütt a templommal jelképezheti annak a kornak nagyszerűségét, amikor mi ifjakként, még ilyen emberekre tekinthettünk fel.

Kerületünk méltóan megbecsülné e két nagy államférfi emlékét.

A művész megrázó erővel fejezi ki a szétdarabolt haza térképe felett bé-
nultan kiutat kereső államférfi elhatározását:

Nincsen remény a haza megmentésére

Klubdélutánjaink előadásaiából

DUDICH ENDRE (1952):

A VÖRÖSISZAP A VALÓSÁGBAN

1. A vörösiszap nem természeti képződmény, hanem emberi, műszaki tevékenység hozta létre. Az alumíniumipar mellékterméke.

Az alumíniumot bauxitból állítják elő. Ez legtöbbször vörösbarna, vörös, sárga színű a benne levő vasoxidtól. A külfejtésben vagy mélyművelésben kibányászott bauxitot timföldgyárban dolgozzák fel. Az ajkai timföldgyár is a világon legelterjedtebb technológiát, az ún. Bayer-eljárást alkalmazza. A finomra őrölt bauxitot nagy nyomás alatt, magas hőmérsékleten (240 C fok) nátronlúgban (NaOH) „főzik”, feltárják, majd szűrik. E folyamat két terméke a fehériszap és a vörösiszap.

2. A fehériszapot dehidratálják, víztelenítik. Az eredmény egy fehér por, a timföld, Al_2O_3 . Ezt „alumínium-kohóban” elektrolizálják. Ez igen áramigényes, tehát költséges folyamat. A végtermék a katódon kiváló fém alumínium.

3. A vörösiszap különböző módon és mértékben szárítva, tömörített vízzáró agyag aljzatú épített kő, illetve beton falú tároló-medencékbe („kazettákba”) kerül. Ennek kötelező műszaki paramétereit és monitorozását (folyamatos ellenőrző vizsgálatát) szabványok írják elő. Összetételét egy iszkaszentgyörgyi bauxitból előállított, az elemzéshez kiszáritott vörösiszap példáján mutatjuk be. (Bánvölgyi György – Tran Minh Huan 2009), lásd a mellékelt táblázatot.

Magyarországon 2010-ben 50 millió tonna vörösiszapot tároltak. A világon 2009-ben 120 millió tonna képződött, eddig összesen 2,5 milliárd tonna. Az össztömeg 2015-re elérheti a 4 milliárd tonnát.

4. A bauxit vastartalma a feldolgozás során teljes egészében a vörösiszapba kerül. Az abból való kinyerésével évtizedek óta kísérleteznek. A probléma a kinyerés rentabilitása, gazdaságossága. Ezt a tárgykört tavaly Bánvölgyi György vegyész-mérnök, timföldtechnológus foglalta össze egy vietnami társszerzős tanulmányában. A magyar vörösiszap

hasznosítását illetően a végkövetkeztetés sajnálatosan negatív.

5. A vörösiszap titántartalma is örökzöld vitatéma. (Dr. Balogh Zoltán, a hévizi kórház ny. igazgatója, reumatológus főorvos erről könyvet is írt.) Néhány tény jó tudni.

*A titán nehézfém, de nem nemesfém és nem is ritkafém.

*A magyar bauxit titántartalma világösszehasonlításban nem nagy, TiO₂-ben számolva 1-2 %.

*A feldolgozás során a titán a vasat kísérve a vörösiszapba kerül, kb. háromszorosra dúsulva.

*A vörösiszap és benne a titán gyakorlatilag teljes egészében Magyarországon maradt, nem került ki a Szovjetunióba.

*Gillemot László kétszeres Kossuth-díjas professzor (+1977) a Vasipari, majd a Fémipari Kutatóintézet igazgatója volt Budapesten. Titánkinyerési eljárásának ipari alkalmazásáról nem sikerült adatokat szerezni. De más bauxit-alapú kinyerési technológiákról sem.

*A titánegészségügyi szempontból közömbös, mert a CTiO₃ (kalcium-titán) nem szívódik fel az emberi szervezetben.

6. Egyéb, valóban toxikus, ártalmas nehézfémek (ólom, réz, cink, króm, kadmium stb) az eredeti bauxitban és a vörösiszapban is csupán mikrokomponensként, nyomelemként vannak jelen. Ezek mennyiségét ppm-ben (milliomodrész), másként g/t-ban (gramm pro tonna) szokás megadni. Az adott esetben ezek az értékek a 10 ppm – 100 ppm nagyságrendben vannak (ezred, illetve század súly %). A vörösiszap EU szabvány szerint nem minősül mérgező hulladéknak.(!) Magyarországon a 16/2001-es KÜM rendelet eltávolította a veszélyes hulladékok köréből.

7. A Veszprém megyei Kolontár község melletti vörösiszap tároló egyik kazettájának gátja 2010 október 4-én, 12 óra 10 perckor átszakadt, és megkezdődött a zagy kiömlése. A vörös áradat elöntötte Kolontár, részben Devecser és Somlóvásárhely településeket. Az Országos Katasztrófavédelem akcióba lépett, vezetője Bakondi György. A kormány részéről Illés Zoltán környezetvédelmi államtitkár az illetékes. Koordinációs Bizottságot hoztak létre. A katasztrófa tragikus következményekkel járt. Tíz emberéletet követelt, és több mint 150-en szorultak kórházi ápolásra. A celldömölk-szombathelyi vasútvonal kb. 1000 m hosszban használhatatlanná vált, és a 8-as utat több napra le kellett zárni. A timföldgyárat leállították de néhány nap elteltével

engedélyezték az újraindítását. Szépvölgyi János, a MTA Kémiai Kutató Központjának igazgatója szerint: „Kb. 90 ezer tonna vörösiszap ömlött ki kb. 1000 hektárnyi (= 10 négyzetkilométernyi) mezőgazdasági és négy hektárnyi lakott területre. Az elterült iszap átlagos vastagsága fél cm-nél is kisebb. Nincsen arról szó, hogy óriási vörösiszap-terhelés érte volna a régiót.”

8. A Greenpeace nemzetközi környezetvédő szervezet okt.7-én megvizsgálta egy kolontári (árokból vett) vörösiszap-mintát a bécsi Umweltbundesamt-tal (Szövetségi Környezetvédelmi Intézet), három elemre. Az eredmények: Cr 660 ppm, As 110 ppm, Hg 1,3. További elemzések készültek a Bálint Analitika KFT akkreditált laboratóriumában (Budapest XI.Fehérvári út 144, volt ALUTERV-FKI), a MTA Talajtani Kutató Intézetében és a Magyar Állami Földtani Intézetben. A Magyar Tudományos Akadémia Kémiai Kutató Központja is végzett elemzéseket, és 31 kérdés-feleletet tartalmazó tájékoztatót tett közzé a MTA honlapján.
9. A kapott eredmények a kritikusnak elfogadott határértékek alatt vannak. Ez vonatkozik a radioaktív (sugárzó) elemek, pl. Th (tórium) koncentrációjára is. (Légi geofizikai sugárzás méréseket is végeztek). A Pb (ólom) igen kevés, csak tömeg-spektrométerrel lehetett egyáltalán kimutatni. Az arzén eredete külön vizsgálatot igénylő probléma, mert a viszonylag nagy As- tartalom nem jellemző a vörösiszagra.
10. Mindez természetesen csak akkor érvényes, ha a vörösiszaphoz nem kevertek hozzá más eredetű, más összetételű anyagot. Ez csak reprezentatív mintákon elvégzett sorozatvizsgálattal tisztázható hitelt érdemlően. Ilyen vizsgálatok több intézményben is folynak. Az eredményeket a MTA szakértői bizottsága gyűjti össze, értékeli és fog róla tájékoztatást adni. Addig azonban az elemzési eredményeket bizalmasan kezelik.
11. A tározóba nem por, hanem igen tömény lugos szuszpenzió (zagy) formájában kerül a vörösiszap. A gond ennek a kémhatása. Normális üzemi körülmények között a kibocsátott szuszpenzió NaOH tartalma 5 g/l, pH-ja 8 -8,5. Az adott esetben azonban a pH értéke 12,-13,5 között volt. Márpedig az ún Bázeli Egyezmény szerint >11,5 pH-ú közeg

„hazardous”-nak, veszélyesnek minősül. Az ilyen rendkívül tömény lúgnak maró hatása van. Emberi vagy állati szervezettel érintkezve, megtámadja a bőr vagy/és a nyálkahártya sejtjeit, és égési sebekhez hasonló sérüléseket eredményez. A folyóvizek élővilágát is a vörösizsap töményen lúgos volta károsítja (halpusztulás: Tarna, Marcal). Mire a Dunába ért, már annyira felhígult, hogy nem károsította az élővilágot. (A szlovákiai oldalról végzett mérések szerint sem.) További probléma, hogy a tározóban a szilárd fázis fölötti folyékony (lúgos) fázis legfeljebb 50 cm lehet, de adott esetben a 2 m-t is meghaladta. Úgy mondják, hogy erre is volt engedély. Normál esetben a kitérés nem lett volna ilyen heves, és a zagy nem jutott volna el ilyen messzire.

12. A gipsz, $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ vegyi reakcióba lép a nátronlúggal. Az eredmény nátriumsulfát, Na_2SO_4 . Ennek a kémhatása már nem lúgos.
13. A dudari eocén barnaszénbánya hányójából előállított, savas kémhatású, nagy szervesanyag tartalmú dudarit is alkalmas lehet a lúgos zagy semlegesítésére. Azonban nem ismerem a vegyi és ásványos összetételét. (Szabadalom védi.) Devecserben meg is kezdték vele a kísérleteket, a polgármester jóváhagyásával, a városi parkban.
14. A vörösizsap, mint tömény lúgos zagy, ártalmas a termőtalajra. Legalább részleges talajcserére lehet szükség (10-20 cm mélységig). Erről helyi vizsgálatok alapján, esetenként lehet határozni. Az eddigi közlések szerint Kolontáron „csak néhány cm talaj” bizonyult szennyezettnek.
15. A vörösizsap, ha mélyebbre szivárog, átmenetileg veszélyeztetheti az ivóvízbázist: a talajvizet, sőt a Bakony dolomit- és mészkő-összletében kialakult üregrendszer karsztvizét is. Az eddig kiszivárgott adatok szerint azonban ettől jelenleg nem kell tartani. A megvizsgált kutak vizét ihatónak találták.
16. A kiszáradt vörösizsap porlik, felkaphatja és szállíthatja a szél. Tartós belégzése károsíthatja a légzőszerveket. Kvarc gyakorlatilag nincs benne, tehát szilikózistól nem kell tartani.
17. A kiszáradt tárolók felszínét rekultiválni kell, erre alkalmas növényekkel újra betelepíteni. Ez nehéz és évekig tartó folyamat. De vannak már rá

sikeres hazai példák. Mosonmagyaróváron a tárolót befedték, Almásfüzitőn pedig jórészt rekultiválták.

Az EU és a WHO (Egészségügyi Világszervezet) is küldött szakértőket a helyszínre.

* * *

Együttérzésünk az áldozatok rokonainak, országos szolidáris segítségnyújtás a károsultaknak. Népünk ez alkalommal (is) áldozatkészségről tett tanúságot

Katasztrófa? Igen, az. A maga nemében példátlan. De azért, az okozott károk összességét tekintve, korántsem „magyar Csernobil”.

Vörösiszap		Táblázat		
Vegyiszerkezet, súly %		Ásványi szerkezet, súly %		
Al ₂ O ₃	14,4	Hematit	33,0	Fe ₂ O ₃
SiO ₂	12,5	Goethit	6,0	FeOOH
Fe ₂ O ₃	38,0	Na-Al hidroszilikátok	32,0	
TiO ₂	5,5	Böhmít	0,8	AlOOH
izz.veszt.	9,6	Diaszpor	0,9	Al ₂ O ₃
Na ₂ O	7,5	Ca-Al szilikátok	12,5	
CaO	7,6	Ca-titanát	7,0	CaTiO ₃
Egyéb	<u>4,9</u>	Kalcit	3,0	CaCO ₃
Összesen	100,0	Egyéb	<u>4,8</u>	
		Összesen	<u>100,0</u>	

(A szerző 1965-68-ban a Bauxitkutató Vállalat balatolnalmádi Központi Anyagvizsgáló Laboratóriumának vezetője volt.)

II. Kolontártól Brüsszelig. - Helyzetkép és távlatok

Brüsszelben a két illetékes magyar EU képviselő, Tabajdi Csaba (MSZP) és Áder János (FIDESZ) teljes egyetértésben tevékenykedik, ki-ki a maga Európa-parlamenti frakciójában.

Budapesten Tabajdi Csaba (közgazdász) 2010. november 19-én közmeghallgatást tartott „a vörösiszap újra-hasznosításának lehetőségeiről”. Ennek 16 meghívott résztvevője volt különböző szakterületekről: geológus, vegyész, vegyészmérnök, timföld-technológus. Kohómérnök, anyagtudomány-kutató, ökológus, környezetvédelmi szakmérnök, környezetvédelmi szakjogász, és a Greenpeace Magyarország képviselője. Nem kapott meghívást a Mal Zrt. (az Ajkai Timföldgyár tulajdonosa).

A „menetközben” tartott sajtótájékoztatón Tabajdi Csaba a következőket mondta (kissé rövidítve) :

Az volt a célunk, hogy ebből a tragikus eseményből, amely megrázta nem csak Magyarországot, hanem Európát is, valami jó is keletkezzen. Egyrészt szeretnénk, hogy a jövőben ne fordulhasson elő hasonló katasztrófa. Másrészt pedig szeretnénk, hogy Magyarország kezdeményezzen kutatásokat a vörösiszap hasznosításáról az Európai Unióban. Négy kérdésben jutottunk egyességre.

- 1.Nem önmagában a vörös iszapot kell veszélyes anyaggá minősíteni, hanem az EU jogszabályait kell harmonizálni a Bázeli Egyezményvel.
- 2.Az Európai timföldgyárakat és az azokhoz kapcsolódó iszap-tározók környezeti állapotát fel kell mérni. Erre fel kell kérnünk az Európai Bizottságot.
- 3.A magyar kutatók létrehoznak egy kutatócsoportot, hogy nyújtson be egy uniós pályázatot a vörös iszap komplex újra-hasznosítása érdekében.
- 4.Javaslat született, hogy 2011-ben üljön össze az I. Nemzetközi Vörösiszap Konferencia. Nyitott kérdés maradt, hogy Magyarországon-e, vagy másutt.

* * *

HÍR DALLASBÓL

A Ciszterci Rend távoli misszióba szakadt tagjainak küldetése lassan befejeződik, így a dallasi apátság magyar nyelvű könyveit már nem tudják használni a munkát átvevő angol anyanyelvű atyák. Ezért a könyvár 4000 kötetét – néhány száz könyv visszatartásával – elajándékozták a távoli Kárpátalján élő honfitársainknak. A beregszászi főiskolának tavaly nyáron adta át a könyveket az akció lebonyolítását intéző Juliusz Gyula Leloczký atya. Az eseményekről jövő számunkban számolunk be bővebben.

(vasbányai)

Tápay Miklós dr.

A forrongó arab világ

1956-ot átélők számára nem volt kétséges az első naptól fogva, hogy a tuniszi, majd az egyiptomi tüntetések egy demokratikus forradalom kezdetét jelentik, nem pedig csak tüntetéseket, ahogy azt a sajtó is félreismerte. Obama és a Fehér Ház nyilatkozatai is napokon át csak a kairói tiltakozásról beszéltek az évtizedeken át hűséges szövetséges egyiptomi elnök, Mubarak iránti diplomáciai tapintatból. Elmaradt Amerika erélyes kiállása az elnyomás ellen, amit pedig a tüntetők ott a Tahrir téren annyira vártak és csak Mubarak távozása után kaptak meg. És mégis érdekes, hogy Obama ezzel a mulasztással, akaratlanul is nagymértékben járult hozzá az egyiptomi forradalom tisztaságához. A tüntetők ui. így büszke öntudatra ébredve joggal gondolhatták, hogy az, amit kivívtak, nem egy Angliából importált vagy amerikai beavatkozással felkínált demokrácia, hanem saját felkelésük eredménye. A saját hatalmára ébredt tüntető tömeg ezért skandalta olyan meggyőződéssel február 11-én, hogy 'A nép menesztette a rezsimet'. Nagy erősségük, hogy a forradalomban az ország minden rétege részt vett, gyengeségük viszont, hogy eddig nincs kidolgozott politikai platformjuk és ismert vezetőségük. Jelenleg a hadsereg felügyeli a demokráciába való békés átmenetet. Jó jelnek tekinthető, hogy a fiatalok képviselői részt vesznek a hadsereg vezetői döntésének megbeszélésein, ahol véleményüket kikérik és figyelembe is veszik.

A Nyugatot ebben az egyiptomi forradalomban elsősorban az érdekli, hogy mit is fog majd csinálni az egyiptomi fundamentalista Muslim Brotherhood (Muzulmán Testvériség), ami, mint ellenzéki párt, eddig nem működhetett és általános vélemény szerint kb. 20 %-át képviseli az ellenzéknek? Kellemes meglepetésre, eddig feltűnően tartózkodóan viselkedtek és nyilatkoztak: mikor Irán hivatalos nyilatkozatban arra buzdította a felkelőket, hogy 'csináljanak egy iszlám forradalmat', a Muzulmán Testvériség válasza magyarán mondván az volt, hogy 'pofa be', mert a felkelés pán-egyiptomi, amiben muzulmánok és keresztények egyaránt részt vesznek.

Közvetlenül a forradalom kitörése után Amerikában, Izraelben és Szaúdi Arábiában egyaránt az volt a vélemény, hogy Egyiptomnak most csak két választási lehetősége van: a stabilitás vagy a mindenáron elkerülendő bizonytalanság. Ami a stabilitást illeti, az megvolt a forradalom előtt is 29

évig, a statárium félelmet keltő törvényeivel, de hiányzott a nagy célok előrelátása és a reális tervezés. Egyelőre felejtjük el a stabilitást, mert Egyiptomnak ma csak két út kínálkozik, és egyik sem stabil.

Az egyik út a fiatalok demokratikus programjának megtorpanása vagy sikertelensége, ami több okból is bekövetkezhet. Ebben az esetben Egyiptom a mai Pakisztánhoz hasonlítható, feszültséggel teli, állandóan robbanásra kész állam lesz, mely az egész térségben bizonytalanságot szül. – A másik út a demokráciához vezető átmenet váltakozó, sikerrel és csalódással járó útja, mely végül is Indonéziához vagy Brazíliához hasonló stabilitást ér el, a további gazdasági és szociális fejlődés ígéretével. Ez az út sem stabil, de könnyebbé teszi az az önbizalom, amire az egyiptomi és tuniszi fiatalok önmagukban rátaláltak. – De hát hogyan is jutottak a Közel-Kelet és Észak-Afrika (Maghreb) arab államai ahhoz a ponthoz, hogy fiatalságuk szinte egy időben – egy ismert vezető irányítása nélkül – csaknem azonos követelésekkel álljon elő? Mert a fő célok mindenütt azonosak voltak: az államfő haladéktalan távozása, a kormány leváltása, szabad választások és demokratikus reformok bevezetése. Mindez pedig mindenütt alapjaiban fenyegette a fennálló államrendet.

Az elmúlt 50 évben Amerika, Európa és bizonyos mértékig talán Ázsia is úgy tekintett az arab világ államaira, mint óriási olajtartalékok és nagy olajkutak gyülekezetére. A Nyugattal való kapcsolat azt a benyomást hagyta maga után, hogy 'csak termeljétek az olajt, tartsátok az olaj árát alacsonyan, ne zaklassátok Izraelt gyakran, aztán prédikálhattok a mecsetekben, amit akartok, és tehetek otthon azt, ami tetszik'. – Ez tette lehetővé az arab világnak, hogy 50 éven át szinte elszigetelten éljen a világtól, évtizedekig ugyanazon király, szultán, emír, sejk, vagy elnök elnyomó uralma alatt. A népképviselői parlament és a polgári szabadságjogok hiánya, a megfélemlítés, a korrupció, a vezetők egyéni és családi meggazdagodása, a lányok oktatásának elhanyagolása, a nagyszámú írástudatlan – elsősorban nők – kulturális lemaradása azonban egyre nagyobb társadalmi feszültséghez vezetett. Ezt csak fokozta a sok nyugati tanulmányútról hazatért fiatal tapasztalata, hogy lehetne ez másképp is...

Mindennek felismerése nem új dolog. Az ENSZ 'Arab Emberi Haladás Jelentése' (Arab Human Development Report), amit arab szakemberek állítottak össze 2002-ben pontosan megjósolta mindazt, ami most bekövetkezett. Az Arab Liga aztán gondoskodott arról, hogy a jelentést ignorálják és a Nyugat is szemet hunyt felette. Érdemes felsorolni ennek a jelentésnek főbb megállapításait.

Ezek szerint az arab világ 3 súlyos hiányosságban szenved: a szabadság, a közoktatás és a nők képességei kihasználásának hiányosságában. Ezt támasztja alá pl., hogy 2001-ben az egész arab világ össztermelése (GDP) kevesebb volt, mint Spanyolországé. – Az egy fő oktatására fordított állami kiadás 1980-ban a fejlett országok azonos kiadásának 20 %-át tette ki és ez 1995-ben 10 %-ra csökkent. – 2002-ben az egész arab világ évente kb. 330 könyvet fordított át arabra, ami 1/5-e annak, amit Görögország fordított át. – E század elején az arab világban 60 millió írástudatlan élt, túlnyomó többségben nő.

Ebben a térségben az emberek – és elsősorban a szülők generációja – már rég lemondtak egy változás lehetőségéről. Egy ideig úgy tűnt, mintha Irán radikális, síita iszlám rendszere lesz majd egy alternatív kiút. De aztán az iráni rendszerből is ki kellett ábrándulni, mert az elmúlt 30 évben a muzulmán papság brutális diktatúrájává fajult. Az iraki tapasztalat pedig azt mutatta, hogy a Nyugat is feladta az arab világban a demokráciába és szabadságba vetett reményét. A diktátorokat támogatta, mert csak bennük látta a szélsőséges iszlám elleni esélyes szövetségest és a zavartalan olajellátás garanciáját. – Mindennek tetejébe jött aztán az elmúlt hónapokban az ételárak megemelkedése, a fiatal munkanélküliek nagy száma és a gazdasági élet stagnálása. És ne feledkezzünk meg az elektronikus média szerepéről sem, ami az információk gyors cseréjével lehetővé tették az azonnali szervezkedést és a tüntetésekre való felhívást.

Ebbe a robbanásra kész feszültségbe csapott aztán bele mint derült égből a villámcsapás, egy állásnélküli, 26 éves, elkeseredett tuniszi gyümölcsárús, Muhammad Bouazizi mártíromsága, aki 2010. december 17-én felgyújtotta önmagát a kormányzó hivatala előtt, Sidi Bouzi városában. Ez robbantotta ki a tüntetéseket Tunéziában. Ezt követte január 25-én az egyiptomi felkelés, ami aztán futótűzként terjedt más arab államokban is, és alapjaiban ingatta meg szinte az egész arab világot. Az Arab Liga 22 állama közül 3-ban már voltak szabad választások: Libanonban már 2000 előtt is, Irakban 2003 óta többször is és a palesztin részen (Ciszjordánia és a Gázai Övezet) pedig 2006-ban. Ma azonban egyikben sincs stabil politikai helyzet. – A többi 19 államból Tunéziában és Egyiptomban már megdöntötték a diktatúrát, Líbiában pedig most, márciusban, polgárháború folyik. A többi 16 államban egyszemélyes, elnyomó államvezetés van hatalmon: 4 király, 3 sejk, 1 szultán, 1 emír és 7 arab-titulus nélküli elnök, mind diktátor, aki palotákban lakik, pimaszul meggazdagodott és elfojt minden ellenkezést.

Az érintett országokban a helyzet most, kb. így foglalható össze: zárójelben közölve az ország lakosságának számát, a 25 év alattiak arányát, ami a népesség szaporodásával arányos és az egy főre eső GDP összegét dollárban, ami nagyjából tükrözi az életnévót. *(Összehasonlításra az azonos magyar adatok: 9,9 millió: 27,2 %: 12 850 dollár.)*

Tunézia (9,8 millió; 42,1 %; 8600 dollár): Ben Ali államelnök 23 év után kényszerült távozni. Jelenleg átmeneti állami vezetés működik. A napokban menesztették Mohamed Gannouchi, volt miniszterelnököt. A túrizmus romokban, munkanélküliség a legnagyobb gond.

Egyiptom (86,2 millió; 52,3 %; 5900 dollár): Hosni Mubarak elnök 29 év után távozott. A hadsereg kezében van az átmeneti vezetés. Korrupció gyanújával letartóztatták a volt tájékoztatási minisztert, valamint a TV és rádió igazgatóit. – A fiatalok március 5-én megostromolták a belbiztonsági apparátus főhadiszállását, magukkal vitték az iratokat és követelték az 500 ezres szervezet feloszlását – amit meg is kaptak – és a vezetők felelősségre vonását.

Líbia (6,7 millió; 47,4 %; 18700 dollár) Moammar Kadhafi 41 éve diktátora a térség egyik leggazdagabb és legelnyomottabb országának. Jelenleg polgárháború folyik az ország keleti része és a félőrült diktátor kezében lévő nyugati rész között. Az ENSZ Biztonsági Tanácsa március 17-én, 10 szavazattal, 5 tartózkodással és zéró ellenében engedélyezett 'minden szükséges' akciót, a civilek védelmében és ezzel a Nyugat a felkelők oldalára állt. Kadhafi sorsa megpecsételődött. Elhúzódó polgárháború valószínűtlen.

Jemen (18,7 millió; 65,4 %; 2900 dollár): Ali Abdullah Saleh elnök már 32 éve van hatalmon az ország északi részén és 21 éve a déli résszel való egyesülés óta. A legszegényebb és legkorruptabb állam. Kritikus feszültséget jelent az al-Kaida jelenléte főleg a keleti részen, a különböző törzsek nyugtalanúsága északon és a déli rész elszakadási szándéka. A hadsereg eddig Saleh mögött állt, aki ravaszul manipulálja a törzsi társadalmat és van saját tábora is. A hivatalos ellenzék csak politikai és választási reformokat követel, de a tüntetők Saleh azonnali távozását is. Itt polgárháború is lehetséges. Ez az egyetlen arab állam, ahol a radikális iszlám hatalomra kerülhet, ha az elnök lemond, vagy elmenekül.

Kuvait (2,1 millió; 37,7 %; 40600 dollár): Al Ahmed Al Sabah emír 5 éve uralkodik. A parlamenti ellenzék már régóta ellenlábasa az emír által kinevezett kormánynak. A tüntetők főleg Al Mohammed Al Sabah miniszterelnöknek a politikai szabadságot beszűkítő és ellenvéleményt nem

tűző tervei ellen tiltakoznak. Miután Kuvait a leggazdagabb arab állam, forradalom nem valószínű.

Bahrain (525 ezer; 43,9 %; 24000 dollár): Hammad al Khalifa király 12 éve ül a trónon és februárban a legsúlyosabb politikai krízist élte túl: a katonaság a tömegbe lőtt 7 halottal és több száz sebesülttel. A lakosság 70 %-a síita és most alkalmat lát a 200 éve uralkodó szunnita monarchia megdöntésére. A helyzet végleg kiéleződött, mikor március 14-én a szaúdiak 1000 katonát küldtek az országba a királyság megmentésére. Elkeseredett forradalomra lehet számítani, pedig az ország nem szegény.

Omán (2,7 millió; 51,5 %; 23300 dollár): Qaboos szultán 41 éve uralkodik. Hangos tüntetések itt is voltak, de elcsendesedtek, miután a tüntetők ülösztájkkkal követeltek több munkaalkalmat és több állami segílyt. Ez után a szultán bizonyos törvényhozói hatalmat a királyi családon kívüli személyekre ruházta át. Ez is egy jómódú állam, forradalom nem várható

Szaúdi Arábia (27,9 millió; 50,8 %; 22900 dollár) Abdullah Saud király 86 éves, 6 éve uralkodik és beteges, így a szunnita királyi család rövidesen az utódlás kérdésének néz elébe. Miután a szunnita Wahabi fundamentalista szekta a királyi család fő támasza, az állam részéről a legmerevebb ellenállás várható minden demokratikus követeléssel szemben. Februárban 7 szaúdit börtönöztek be, mert egy politikai pártot alapítottak. Március 10-én a többségben síita keleti részen, Qatif városában a rendőrség tüzet nyitott a tüntetőkre, akik reformot és a síiták és szunniták egyenlőségét követelték. A monarchia egyelőre nincs veszélyben, de politikai reformok nélkül a feszültséget még itt sem lehet vég nélkül fenntartani.

Jordánia (6,5 millió; 54,3 %; 5200 dollár): II. Abdullah király 12 éve uralkodik a félig palesztin országban. December óta itt is voltak tüntetések gazdasági és politikai követelésekkel, de sokkal kevesebb résztvevővel, mint Egyiptomban, vagy Líbiában. Miután ezek folytatódtak, az importált élelmiszerekre kivetett adó és a fontosabb élelmiszer árak csökkentése után is, a király átalakította a kormányt és új miniszterelnököt nevezett ki. Ez bizonyos megnyugvást eredményezett, de sokat segítene, ha a királyi család szerényebben élne, kevesebb külföldi úttal és költsékezéssel. A lakosság igényeinek figyelembevételével forradalom nem valószínű.

Szíria (23,2 millió; 55,3 %; 4700 dollár): Dr. Bashar Assad (szemész szakorvos) elnök 45 éves és apjától 10 évvel ezelőtt 'örökölte' a családi diktatúrát. A hadsereget és biztonsági szerveket szoroson kézben tartja és bár a kisebbségi alawita szektához tartozik, hatalmát eddig nem fenyegették. Líbiához hasonlóan a leginkább elnyomott arab országnak számít. A kemény

diktatúra, a szegénység és a sok végzett, de állás nélküli fiatal miatt az ország megérett egy forradalomra, de eddig még minden ellenzéki kísérletet csírájában tudtak elfojtani. A Facebook be van tiltva. – Ha a feszültség egyszer robban, a líbiaihoz hasonló véres harcokra lehet számítani

Szudán (a kettészakadás előtt 37,1 millió; 59,0 %; 2300 dollár): Omar al-Bashir 22 éve áll a szegény ország élén, melynek csak északi része arab muzulmán, a déli része színes bőrű, keresztény, vagy animista. Februárban itt is tüntettek a drágaság, valamint a benzin és cukor ára állami támogatásának megvonása miatt. A rendőrséggel való összecsapásnak egy halálos áldozata volt, 70 tüntetőt letartóztattak. A rendszer megdöntése valószínűtlen. Az elnök bejelentette, hogy a következő választáson nem indul, de ezt bármikor visszavonhatja. Az ENSZ a hágai bíróság elé akarja állítani a négereknek állami támogatással történt üldözéséért, akik tömegesen kényszerültek menekült táborokba, Dárfúrban.

Algéria (36,3 millió; 42,1 %; 8200 dollár): A 74 éves és 3-szor megválasztott Abdelaziz Bouteflika elnök 12 éve áll az ország élén és minden jel szerint negyedszer is jelöltetni fogja magát 2014-ben. Itt is voltak nagy tüntetések. A statáriumot 19 év után megszüntették. 2011-ben a közgazdaság 4 %-os javulását várják. Reformok hiányában egy forradalom sem kizárt, de az állami szervezetek itt nagy tapasztalata van megmozdulások megfékezésében.

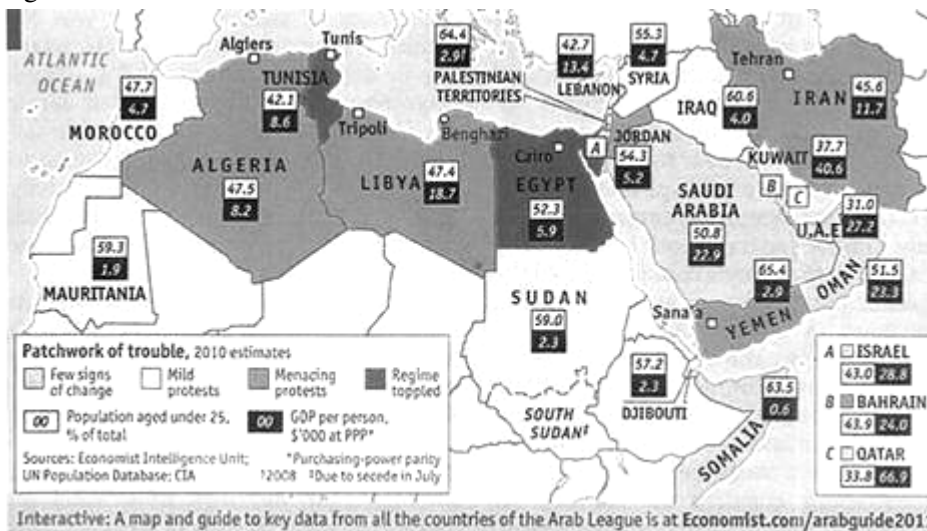
Marokkó (32,7 millió; 47,7 %; 4700 dollár): VI. Mohammed király 12 éve került a trónra. Február 20-án itt is nagy tüntetések voltak 5 halottal. A fő követelés Angliához, vagy Spanyolországhoz hasonló alkotmányos királyság volt. Rákövetkező nap a király egy Szociális és Gazdasági Tanács létesítését jelentette be reformok feladataival. Március 9-én, egy ritka rádió és TV beszédben pedig egy Alkotmány Bizottságot jelentett be, mely júniusban nyújtja majd át javaslatait a királynak. – Így egyelőre sikerült lecsendesíteni a helyzetet. A király helyzete biztonságosnak látszik.

Libanon (4,3 millió; 42,7 %; 13400 dollár): Az itt fennálló politikai feszültségnek sajátos libanoni belpolitikai okai vannak, amiknek semmi köze a többi arab állam szabadságot, demokráciát, népképviselői kormányzást igénylő követeléseikhez. Újabb polgárháború itt sem kizárt.

Összegzés: 2010 decemberében az egész szabadságra, demokráciára és megbecsülésre vágyó arab világban egy eddig nem tapasztalt tiltakozó megmozdulás vette kezdetét, melyet a fennálló rendszerek – a helyi körülményektől függően – változó erősségű ellenállással, reformokkal, vagy nagyobb anyagi juttatásokkal próbáltak és próbálnak megfékezni. – Tunézia

és Egyiptom elkerülte a forradalmat, mert elnök-diktátoraik elfogadták a hatalomból való kiszorításukat. – Líbiában nem ez történt és jelenleg polgárháború folyik. – Jemenben Saleh ellenáll és ragaszkodik hatalmához, így polgárháború itt is valószínű. – Bahraint csak radikális politikai reformok menthetik meg a forradalomtól, ami a királyság bukásához is vezetne. – Algériában nem újság a forrongás, de reformokkal és javuló gazdasági helyzettel a rezsim valószínű, fennmarad. – Kuvaitban az állampolgárok a miniszterelnökkel elégedetlenek, de miután anyagilag a legjobban állnak, forradalomtól nem kell tartani. – Szudánban ez az elnök utolsó terminusa. Valószínűtlen, hogy a tüntetések megdöntենék a rendszert. – Ománban, Jordániában és Marokkóban az uralkodók helyzete elég stabil. – Szíriában és Szaúdi Arabiában nagy a felszín alatti feszültség és jó időbe telhet, míg ez robbanni fog. A kérdés az, hogy ekkor forradalom, vagy polgárháború lesz?

Még kielégítő javulás esetén is hosszú időbe fog kerülni, míg a térségben a ma fennálló nyugtalanság megszűnik. A javulás ugyanis változást jelent a megszokottban, egyenlőtlenséget szülhet és bizonytalanságot okozhat. És ne felejtjük el Alexis de Tocqueville neves francia politikus és történész (1805 – 1859) hasonló helyzetre illő megállapítását, hogy 'egy rossz kormánynak a legveszélyesebb időszaka az, mikor önmagát kezdi megreformálni'.

Tápay Miklós dr. június 6-i klubdelutánunkon ugyan-e témáról tart előadást. Figyelem! 6-a a hó első hétfője!

A „Kormos Zoltán” alapítvány 2010. évi beszámolója

A 2010. október 23-i ünnepségen már kilencedik alkalommal sikerült gimnáziumunk tanulóiból 3 diákot a Kormos Zoltánra emlékező alapítványból egyszeri ösztöndíjjal jutalmaznunk. Egyúttal beszámolok arról, hogy 2002 óta, az alapítás óta, már 22 diák részesült ösztöndíjban, mely 1 820 000 Ft. juttatást jelentett. Ez természetesen csak az önfeláldozó adakozásokból alakulhatott így. Az ünnepséggel az iskola tanárai és diákjai sorában megerősödött Kormos Zoltán emléke. Az Igazgató Úr bevezető, Kormos Zoltán életét ismertető szavai után, Zoltán nővére, dr. Kormos Katalin adta át a díjakat. A jutalmazottak a díjjal együtt szép emléklapot is kaptak, melynek mottója: „Elégett, de ma is világít.” 2010-ben az átadást követően a diákok szervezésében gyönyörű és megható ünnepélyt élhettünk át, mely méltó volt az 1956. októberi forradalom és szabadságharc emlékére.

Az ünnepségen az iskola tanárain és diákjain kívül jelen voltak néhányan volt iskolatársak, régi munkaszolgálatos barátok, egyéb barátok és természetesen a rokonság.

Felhasználom az alkalmat, hogy ezúttal mindazoknak, akik hozzájárultak az alapítvány tőkájéhez, köszönetet mondjak.

Az „előírások” szerint „közhatalósági beszámolót” is közölni kell:

Az alapítványba befolyt pénzüsszeg: 2008-ról áthozott: 1.273.995.-Ft

adomány: 182.000.-Ft

kamat: 49.876.-Ft

APEH 1%-ból: 10.033.-Ft

összesen: 1.515.904.-Ft

Az alapítvány kiadásai: egyszeri ösztöndíj: 240.000.-Ft

bank-és posta költs: 14.999.-Ft

összesen: 254.999.-Ft

A mérleg szerinti tárgyévi eredmény: -13.090.-Ft

2011-re átvitt pénzüsszeg: 1.260.905.-Ft

Budapest, 2011. január 12.

A Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium

Kormos Zoltán Tanulmányi Ösztöndíj Alapítvány nevében:

Dr. Kerényi Károly

K ö s z ö n t é s é s k ö s z ö n e t

Az ötven éves érettségi találkozónk idején, 1987-ben, már erősen roskadozott a Kádár rezsim, imitt-amott öregdiák találkozók, alig két évre meg diákszövetségek újjáalakulásának lehetőségei nyíltak meg. Az akkor József Attila nevét viselő gimnáziumunk vezetői lehetővé tették, hogy mi, öregdiákok próbáljuk életre hívni a régi diákszövetséget, de – akkor még – rá, nem mint ciszterci, hanem „József Attila, volt Szent Imre gimnázium” (JAVSZIG) névvel. Az átélt évtizedek nyomasztó hatása miatt ez már akkor elég nagy szó volt.

Emlékszem, mi hónapokon belül megtaláltuk az „osztály összekötőket”, telefonon egybehívtuk a gimnáziumba, majd röviden – Gereben Jánost „elnökké” választva – kezdtük a diákszövetséget, mint JAVSZIG. Ezeken az első megbeszéléseken, az akkori tanári karból szinte elsőként *Perczel Sándorné, – Vera – és Vasbányai Feri* vették kézbe a gimnázium részéről a dolgokat. Helyet kaptunk, mégpedig a biológiai osztály előadójában, melynek vezetője Perczel Tanárnő volt.

Így, visszaemlékezve annyit mondhatok, Vera otthont adott, a szó legszorosabb értelmében. Oly annyira, hogy ott tarthattuk vezetőségi megbeszéléseinket, havi, meghívott előadókkal rendezett összejöveteleinket, sőt, már a megszületett Ciszterci Diákszövetség és annak – akkor még országos – vezetősége is a *Perczel Tanszéken* rendezte első összejöveteleit!

Hallottuk, nem váltott ki ez osztatlan egyetértést az akkori tanári karban, de Vera – ahogy mondtuk a szószerinti alma *materunk* – rendezte a kérdést.

A mi fiatal korunkban, álszemérmesen, nem illett tudni a hölgyek életkorát, ezen most, kimondottan én sem változtathatok, de mindannyiunk, akik maradtunk még a Perczel tanszékre járók közül a *Jóisten áldását kérjük a kerek évszámot megélt Verának, egészséget, boldogságot és ismételt köszönetet az „alma materi” tetteiért*, innen indult újult útjára a Diákszövetségünk.

Dr. Balogh Endre é. 1937

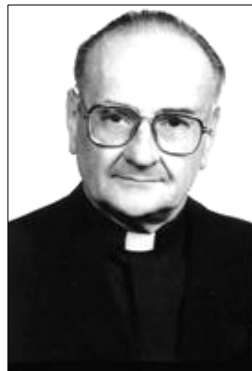
* * *

Glósz Évától kaptunk részletes emlékezést testvéréről, egykori diáktársunkról, amelyet itt rövidítve nyújtunk át olvasóinknak.

Emlékezés

Testvérbátyám, dr. Glósz Ervin Efrém ciszterci szerzetes és Székesfehérvár-öreghegyi plébános életéről írok összefoglalót, hogy ami az én emlékezetemben él, el ne vesszen. 1929. október 25-én született Budapesten.

1953. június 11-én Shvoy Lajos püspök úr szentelte pappá, amelyen – az akkori időkre tekintettel – csak édesanyánk, édesapánk és én vehettem részt. Első miséjét Budapesten a Felső-Krisztinavárosi plébánia templomban mutatta be. Diakonusa gimnáziumi hittanára dr. Golenszky Kandid volt.

Amikor 1976-ban megörökölte az öreghegyi plébániát, a város által is támogatva nagy, emeletes plébániát épített, a mesterekkel és munkásokkal Ervin is együtt dolgozott. Ezüstmiséjével egybekötve 1978-ban Kisberk püspök úr szentelte fel.

Ezután a templom felújításához látott napi bőséges teendője mellett. Elsőnek orgonát építtetett, majd egy templombelső tervező ismerősével a szentély szép berendezését alakította ki, melyhez a híres Bory Jenő özvegye a „Címeres Madonna” c. festményével járult hozzá. Egy pilisborosjenői fafaragó mester ajándékként szép faragvány került az oltár falára, mely Szent Istvánt, boldog Gizellát, Szent Imrét és a II. világháborúban megsemmisült barokk Szt. Donát kápolnát ábrázolja.

1989 júliusában élménydús hetet töltöttünk testvéremmel Németországban. Ökumenikus találkozót tartottak Münchenben, és Ervin a Székesfehérvárról induló teljes létszámú busz vezetője volt. Münchenben díszelőadásban volt részünk, a polgármester hozzánk intézett szavaival. Hálaadó, búcsú Istentisz-

teleten a belvárosi gyönyörű jezsuita templomban szorongtunk mindannyian, de lélekemelően szép volt.

1990-ben testvérem üveges harmonika ajtóval elválasztható új taggal és toronnyal bővítette templomát, melyhez egy órasmester ajándékozta az órát. Mindehhez persze a hívek bő adakozása is kellett.

Hamarosan kuratóriumot hozott létre a Szt. Donát kápolna újonnan felépítéséhez. Mindenhol, gazdag német barátaitól, sőt Kanadából is jött az anyagi támogatás. 1994. augusztus 7-én Takács Nándor, az akkori megyéspüspök tábori, koncelebrált mise keretében szentelte fel. 2001-ben a börgöndpusztai Szt. Antal kápolnát építtette újjá, melyet dr. Szendi József ny. veszprémi érsek avatott fel, Ervin az énekkart vezényelte.

Szép ünnep volt 2003. június 29-én Ervin aranymiséje. Ez alkalomra gyönyörű arany miseruhával ajándékozták meg hívei. Tele volt a templom. A szentmisén Kerekes Károly apát úr is koncelebrált.

Számos építkezése befejezéseként karzatot építtetett templomában, ahol még ötven ember elfér nagy ünnepekkor. A karzat-könyöklőn kialakított kazetták közepére egy művész lefestette Ervint félprofilban, amint gyertyafény mellett breviáriumát tartja kezében..

Mélyen tisztelte Székesfehérvár egykori püspökét, Prohászka Ottokárt, foglalkozott az ő életszentségével, haladó világszemléletével, melynek eredményeként 1974-ben a VIGILIA-ban tanulmánya jelent meg.

Építkezései alapján a „Pro urbe” díjat és egyéb elismerési érmeket is magának tudhatott. 2008-ban 40 éves kórházlelkészi szolgálatáért a Pápay Ágoston díjat kapta. 2009-ben Székesfehérvár díszpolgárává választották.

2010-ben kétszer kellett őt kórházba szállítani, ahol augusztus 31-én este sürgős sérvműtetre került sor, mely fizikai és szellemi leépüléséhez vezetett. Többé nem tudott felkelni, alig evett-ivott és beszélt. Sokat aludt. Nem szeretete a kórház és nagyon boldog volt, mikor áldozatos hívei hazavitték. Egyik hitoktató híve, Képli Mária – aki már korábban is fő segítője volt – vállalta, hogy éjszaka ott alszik nála. November 6-án hajnalban az ő karjaiban távozott el drága testvérem mennyei atyjához. Betegségét teljes nyugalommal viselte.

November 10-én méltó temetése volt, szerénysége azonban tiltakozott volna. Ravatalánál két cserkész állt őrt. A gyászmisét Spányi Antal megyéspüspök tartotta koncelebránsokkal. Méltatta az önmagával nem törődő, erőtartalékait nem néző, de mindenkinek mindenét jelentő igaz lelkipásztort. A ciszterciek

részéről Dékány Sixtus atya, a város nevében Cser-Palkovics András polgármester és még sokan mondtak búcsúztatót. Az ő és a Prohászka templom öszszevont kórusa elénekelte kedvenc Mozart motettáját: az „Ave verum”-ot. Megindult a gyászmenet a Szt. Donát kápolna felé végeláthatatlan sorban. Két leányomba karolva mentem, mögöttünk vejem és unokám közvetlen a koporsót vivő autó után. Elöl a papság, ministránsok. A kápolna kolumbáriumának előterében gyönyörű fehérmárvány szarkofág várta „lakóját”, oldalán papi jelmondatával: „Az Úr lelke énrajtam, ezért kent fel engem; elküldött engem, örömhírt vinni a szegényeknek...” (Luk. 4, 18.) A zirci főapát, Zakar Polikárp búcsúztatta és szentelte meg. Ervin Szent Donát alapítványt hozott létre. Célja: szegény nagycsaládosok, fogyatékosok és szegény, de kiváló tehetségű fiatalok anyagi támogatása.

Szentbeszédei: Az első kötet: „A szeretet áttüzesíti a lelket...” címmel a 2003–2004 évi szentbeszédeket tartalmazza, melyhez szép ajánlót Spányi Antal megyéspüspök úr írt. Ezt követte a 2005–2006 évi szentbeszéd gyűjtemény: „Keresztény szeretet, jöjjön el a te országod!” címmel.

E részletes emlékezést testvérem iránti örök szeretet és tisztelet íratta velem. Budapest, 2011. január

A CISZTERCI DIÁKSZÖVETSÉG BUDAI OSZTÁLYÁNAK
PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓJA A 2010 ESZTENDŐRŐL

BEVÉTELEK	2009 (Ft)	2011 (Ft)
Előző évi maradvány	2 128 650	2 209 031
Pénztárban készpénz	27 390	-4 930
Önkéntes hozzájárulás	1 172 120	862 432
Bankkamat	<u>30 360</u>	<u>69 726</u>
<i>ÖSSZES BEVÉTEL</i>	3 358 520	3 136 314

KIADÁSOK

Budai FehérFekete nyomdak	395 275	386 585
Postakölts	416 357	348 267
Nyomtatv. Irodaszer	24 615	17 040
Koszorúk	22 400	—
25.sz. cserkészcsapat támog.	102 000	98 400
MCDSz támogatás	25 000	30 000
Könyvkiad. támogatás	100 000	—
Szt. Imre templom orgona felúj. tám.	200 000	—
Bankköltség	<u>68 777</u>	<u>59 473</u>
<i>ÖSSZES KIADÁS</i>	1 154 424	1 139 765
Pénztárban készpénz	- 4 935	- 6 525
<i>MARADVÁNY</i>	2 209 031	2 003 074

Budapest, 2010. december 31.

Dr. Seidl Gábor sk.
üv.elnök

Szeli Géza sk.
gazdasági felelős

Egy ciszterci szerzetes a XX. században Magyarországon SCHWEIGHOFFER KRISZTINA EMLÉKEIBŐL

Kereken harminc éve, 1981. február 5-én távozott tőlünk Dr. Schweighoffer Gyula Gottfried ciszterci szerzetes áldozópap, német-latin szakos gimnáziumi tanár. 1917. május 1-jén született, nem volt még 64 éves.

Bátyja, az egykori zirci főkönyvtáros, Schweighoffer János Kolos példáját követve, mély személyes indítatástól vezetve lépett a ciszter rend zirci kongregációjába a budai Szent Imre Gimnáziumban tett érettségi vizsgák után, 1935-ben. A teológiát elvégezve 1938-tól német-latin bölcsészetet, filozófiát, néprajzot hallgatott, majd tanári diplomájával próbaév után az 1943/44-es tanévtől oktatott a budai ciszterci gimnáziumban, egészen az egyházi iskolák 1948-as államosításáig.

Gyula nagybátyám a kilenc gyermekből öt életben maradt testvérével együtt egy kis bakonyi faluban, a Veszprém megyei Nagytevelen született. Ő és testvérei az 1700-as években érkezett német telepesek leszármazottainak hetedik generációját alkották. A Pápa melletti falu környéke a heinrichai ciszterci apátság birtoka volt, és a törökdúlást, majd a Rákóczi-szabadságharcot követően teljesen elnéptelenedett, a földek elvadultak. A szerzetesrend ezért toborzókat küldött németajkú, hagyományosan gazdálkodással foglalkozó területekre, hogy az elnéptelenedett vidékre földműveseket telepítsen. Így került a család őse – a Dunán lehajózva – Győrbe, onnan székelyen a Bakonyba.

A mezőgazdaság mellett olajütéssel is foglalkozó családban hagyományra vált, hogy a több fiú közül a legrátermettebb vitte tovább a gazdaságot, egy pedig az egyház szolgálatába állt. Ezúttal a négy fiútestvér közül ketten is szerzetesi fogadalmat tettek. Az idősebb János Kolost valóságos élő lexikonként tisztelte a család. A rend is felismerte tehetségét, az Innsbrucki Egyetem teológiai karára küldte továbbtanulni, itt doktorált szintén német-latin szakon, majd apáti jegyző, később teológiai tanár, prefektus, majd a könyvtár vezetője lett előbb Budapesten, majd Zircen, 1950-ig. Ettől kezdve teljes visszavonultságban élt szülőfalujukban, odaadással vállalva minden szolgálatot, lelkesítő kisegítő feladatot, idős édesanyjuk segítségét, gondozását. A tekintélyes tudás nála valóban a legnagyobb szerénységgel párosult.

Ez a lelkület vonhatta és jellemezte Gyula Gottfriedot is. A név amúgy is találó volt: Gottfried anyyi, mint Isten békéje. Valóban: jellemzően szerény, csöndes ember volt, aki csak akkor emelte fel a szavát, ha egy ügy mellett ki kellett állni. Olyankor meglepő határozottságról és bátorságról tett tanúságot. Két ilyen, számára nagyon fontos ügy volt. Az egyik szerzetessége, papi hivatala, a másik pedig a magyarországi németek néprajzának kutatása, a német nyelv oktatása volt. Érdeklődése szülőfaluja és a bakonyi települések német nyelvjárásai felé fordult. Nagytevelre több nyelvjárási régióból érkeztek az egykori telepesek, és ő az kutatta, hogyan integrálódott egymásba a sokféle nyelvi réteg, elsősorban a házasságok révén. Nyelvészeti szempontból elsőként vizsgálta a házassági közösségek ('Ehegemeinschaften') szerepét a bakonyi német nyelvjárásokon belül. Disszertációját is ebben a témakörben írta 1947-ben. Előzményként már 1943-tól publikált tudományos értekezéseket, előbb szerénységből, majd az újabb vészterhes időkben önvédelemből álnéven, egyik ükanyánk anyakönyvekben megtalált nevét kölcsönkérve Julius Seemüller néven. Dr. Schwartz Elemér nyelvészprofesszor utolsó doktorandusa lehetett, summa cum laude eredménnyel.

A rend feloszlatása utáni néhány évben mint 'persona non grata' sehol nem kapott nemhogy tanári, semmiféle állást, és csak rendtársi segítséggel vették fel a Hittudományi Akadémián kisegítő irodai szolgálatra, ahol főként ablakpucolással foglalkozott. Innen baráti segítséggel kerülhetett Aszódra – a szintén néprajzos budaörsi Arató-Albecker Mátyás ajánlásával –, és végre taníthatott az ottani Petőfi Gimnáziumban. Budán volt a lakása, – egy padlás-téri albérlet a Ménesi úton, az Emmausz kápolna fölött, annak épületében –, ahonnan naponta kétszer két órát kellett utaznia. Minden nap fél ötkor kelt és sötétedés előtt alig ért haza. Csak 1957-ben sikerült jutnia Budapesten tanári álláshoz.

Ezekben a nehéz években a néprajz- és nyelvjáráskutatás adott értelmet kevés szabadidejének. Szabadsága alatt egy bőrrönd súlyú magnetofonnal a hátán járta a Bakonyt, nyelvésztársával hangfelvételeket készítettek a kis falvakban, németül szólaltatták meg az embereket, ami néhány évvel az 1946-os kitelepítés után nagyon sokat jelentett az ott maradtoknak.

Lassan stabilizálódott helyzete, állandó tanári állásban volt, előbb a pesterzsébeti Dolgozók Gimnáziumában, majd a Kossuth Lajos Gimnáziumban, ahol később a nyelvtagozat irányításával bízták meg. Nagy álma volt, hogy itt Pesterzsébeten, ahová a környék németajkú településeiről sok diák járt be, megszervezhesse a gimnáziumi nemzetiségi oktatást. Ekkor még, 1972-ig a belvárosi Eötvös Gimnáziumban működött Budapesten (ezen kívül

Baján és Pécssett) középfokú német nemzetiségi tagozat, ahová éppen a nemzetiségi fiatalok jutottak el nehezen. Évekig munkálkodott azon, hogy a tagozatot az Eötvösből Pesterzsébetre átszervezhesse, ami végül 1973-ban sikerült. Maga állította össze a tananyagot, vett részt a magyar földrajz- és történelemkönyvek fordításában, vont be a munkába elkötelezett tanárokat, és a családokat látogatva segítette a diákok toborzásában. A sokrétű munka és egy másik, akkor még nem ismert körülmény annyira igénybe vette, hogy ugyanabban az évben súlyos szívinfarktust kapott, és hosszabb gyógykezelésre a balatonfüredi szanatóriumba került.

A korábban energikus, jó humorú, rendszeresen túrázó tanárember ezután már nem volt a régi, bár utána még öt évig folytatta a tanítást. Utolsó éveiben egészen kutatásaival foglalkozott, amennyire keringési betegsége engedte. Magányos soha nem volt: egykori diákjai az elsőtől – Latinovitsék osztályától – a '78-ban érettségizett utolsó tanítványokig gyakran felkeresték. A szerzetesi szerénységével párosult latin-görög és modern humán műveltség sajátos vonzerőt kölcsönzött az akkor már egyre visszavonultabban élő „szürke eminenciásának”, amint nyelvésztársai gyakran nevezték.

Csak 1981-ben bekövetkezett halálát követően tudtuk meg, mi volt az a nyomasztó titok, ami betegségének is egyik előzménye lehetett. Már nagy betegen, rendi bizalmasának tollba diktálta, amiről addig soha nem beszélhetett, szigorúan meghagyva, hogy csak halála után hozza a család tudomására.. A visszaemlékezés az évtizeden át elszenvedett BM-es zaklatásokról, azokról az eseményekről szólt, melyek előttünk mindvégig rejtve maradtak. Megtudtuk, hogy öt 1957-től fogva rendszeresen követték, rendszeresen kihallgatták, telefonjait lehallgatták, nem egyszer váratlanul autóval jöttek érte, hogy vallassák, megfélemlítsék. 1956 előtt még, mint fizikai munkára kényszerült egyházi személyt többé-kevésbé békén hagyták. A forradalom leverését követően – ekkortájt kezdett ismét tanítani –, a „klerikális reakció” képviselőjeként célkeresztbe került. A „Fekete Hollók” fedőnevű (mindent és mindenkit lehetőleg fedőnévvel láttak el a konspiráció szabályai szerint, jóllehet, csak saját embereik esetében voltak konzekvensek: ügynökké lett barát, hozzátartozó, munkatárs igazi neve olykor „véletlenül” megemlíthődik a tartótiszti jelentésekben) aktasorozatban operatív feladatként az ügynököknek fel kell térképezniük, hogy a volt szerzetes papok közül ki az, aki jelenleg is tanít állami közoktatási intézményben. Nyilván ezért is jöttek érte rendszeresen a fekete autóval az iskola elé, és szemét bekötvé, ismeretlen helyre, többnyire egy erdőbe, vagy valamely pinchelyiségbe vitték, ahol órákon keresztül vallatták. Kezét magasba kellett tartania, sokszor reflektor-

ral világítottak amúgy is gyenge, sokdioptriás szemébe. Nem egyszer előfordult, annyira kimerült, hogy elaludt, vagy elájult az órákig tartó vallatások alatt. Utoljára még 1967-ben is jöttek érte a Kossuth Gimnázium elé. Aztán fokozatosan elmaradtak a zaklatások.

Ennyi állt a lediktált visszaemlékezésben. Amit ebből nem tudhattunk meg, hogy Gyula nagybátyám megpróbáltatásainak mélyebb összefüggései is voltak.

2002-ben köztudomású lett, hogy a Történelmi Hivatal aktái megnyílnak és törvényi örökös hozzátartozó betekinthez az elhunyt rokonra vonatkozó jelentésekbe. Az adatkereső kérdőív benyújtása és több hónapos várakozás után a keresés a „Fekete Hollók” fedőnéven készült jelentéseket eredményezte. Egy teljes, nagybátyám megfigyeléséről szóló dossziét fénymásolatban vehettem át. Kiderült, hogy róla 1957-től 1963-ig egy a családukba beházasodott „Polgárdi” fedőnéven szerepeltetett férfi adott rendszeresen jelentéseket, „operatív” céljaira a vasárnapi ebédmeghívások oldott, személyes légkörét felhasználva.

Mint ismeretes, az ötvenes években az itthon maradt és még le nem tartóztatott ciszter szerzetesek, minden városban –Győrben, Baján Székesfehérváron, Pécsen, Egerben és Budapesten– ahol a rendnek gimnáziuma és így megfelelő társadalmi bázisa volt, tanítványaik és más civil segítők bevonásával ún. decentrumokat, illegális hitéleti központokat szerveztek. A jelentések-ből „operatív” célja a decentrumok felépítésének, korábbi ('56 előtti) és jelenlegi ('57-'60) résztvevőinek pontos felderítése volt.

Gyula Gottfried kihallgatása ugyanúgy vonatkozott múltira, mint jelenre, az ÁVH ill. a BM alapvető módszere volt ugyanis, hogy a múlt teljes lajstromát a jelenben elkövetett bűnként rötta fel az adott célszemélynek. Így tartalmazhatták az 1961-63-as időszakban felvett immár BM-es akták a korábban az illegációban résztvevők neveit ugyanúgy, mint az 1957-től újonnan beszervezettekét. A kérdező tisztek minduntalan visszanyúltak 5-10-15 évvel az előtti történésekre. A manipulatív eljárást belső körben legalizálni. Az önigazoláshoz az egyik dossziében pecsétnyomott szöveg áll 1962-as keltezéssel: „Az operatív nyomozati anyag semmilyen jellegű koncepciót nem tartalmaz.” Látszatra egyre inkább adni kellett, hiszen „pártunk és kormányunk” nem kevesebbre, mint a közbizalomra tört. A rendtagok, majd tanítványaik, munkatársaik tehát a veszélyek ellenére folyamatosan gondoskodtak a keresztény családok gyerekeinek hitoktatásáról.

Kirándulásokat szerveztek, hiszen ott nem volt lehallgatás, kint a természetben gyönyörűen lehetett szólni Isten jelenlétéről. Erről részletesen olvasni a Búvópatakok c. könyvben.

A család ekkor, 2002-ben az aktákból tudta meg, hogy Gyula nagybátyánk miként vállalt feladatot az illegációban, kirándult a fiatalokkal, vett részt a szervezésben, nem mint decentrum vezető, hanem mint egy összekötő közöttük. A vasárnapi ebédeken az ügynök tudta, kivel ül szemben.

Jóllehet a betiltott ciszterci illegáció az ötvenes években volt a legaktívabb, mégis 1961–63 között, részben utólag korábbi tevékenységért, részben pedig az újonnan beszervezett fiatalok körében osztogatták a börtönbüntetéseket.

Gyula Gottfried tudta, hogy figyelik. Ez volt az a titok, melyről csak halála előtt beszélhetett, bizalmasának lelkére kötve, hogy csak halála után tárhatja fel. Ebből a feljegyzésből derült ki, hogy az 1956 utáni időkben jó tíz éven keresztül zaklatták, le- és kihallgatták, gyakran és váratlanul érte jöttek, már a Kossuth Gimnázium elé is, egészen 1967-ig.

Saját döntését 1960-ben hozta meg, amint ez a visszaemlékezésből szintén kiderül. Még 59 karácsonyán öccsénél is házkutatás volt, őt is beidéztek, miatta. Rá, a bátyra vonatkozó terhelő bizonyítékokat kerestek. Az elkobzott lelkeségi könyvekről, gimnáziumi évkönyvekről, feljegyzésekről leltárt vettek fel. Tibor öccse állította, az egész az ő tulajdona. A Fő utcában azután hamar kiderült, csak ciszter pap bátyjái lehet, nem a fiatal mérnöké, aki ráadásul a pápai bencésekénél végzett.

Gyula Gottfried ekkor hozta meg a döntést, bármilyen fájdalmas is volt ez a számára. Soha többet nem akart senkit bajba sodorni, még ha vétkesen is. Leghelyesebbnek látta, ha mindenkivel megszakít mindenfajta rendi kapcsolatot. Csak a közvetlen hozzátartozók képeztek kivételt, rájuk nem mert volna gyanakodni. Köztük volt ügynökké lett sógora.

Elhatározásához következetesen ragaszkodott, és rendtársai, volt diákjai, akikkel Budán gyakran találkozott, döbenten tapasztalták, míg ők ráköszönnek, ő fejét elfordítva vagy leszegve átmegy az utca túloldalára. Még bátyjával és egyben rendtársával, János Kolossal is ritkította a találkozásokat, alig volt köztük érdemi kapcsolat, mert a közlések csak az egészségi állapotra, gyakorlati családi ügyekre szorítkoztak. Rendi dolgokról soha többet nem volt hajlandó vele beszélni, holott azelőtt János köztelen bizalmasa és tanácsadója volt. Bátyja többször nehezményezte megváltozott magatartását, többször kérdőre vonta, mi történhetett vele, de ő mindig kitérő választ adott.

Gyula nagybátyám zaklatásának története számos kérdést vetett fel. 2007-ben megtudtam, hogy talán ezekre is választ kaphatok a több tucat aktából, melyekben mint társadalomra veszélyes elem név szerint szerepel. Hiába tudtam most már további adatok létéről, ezekhez nem férhettem hozzá. Egy 2003-as új kormányrendelet értelmében elhunyt személy adatai csak a közvetlen hozzátartozónak, vagyis egyenes ági leszármazottnak adhatók ki, unokahúgnak nem.

Egyetlen lehetőségem volt: kutatói engedély kérvényezése, melyhez viszont intézményvezetői ajánlás volt szükséges. A kutatói engedély birtokában most már egyre élesebben kirajzolódik Gyula Gottfried zaklatásainak, korai betegségének háttere: a megfigyelés célja kettős volt, hiszen kettős minőségben tartották őt veszélyesnek: egyrészt az illegációban részt vevő ciszterci szerzetesként, másrészt a hazai németiség szaktekintélyeként, „főideológusa”-ként, amint az aktában áll. A kettős megfigyeléssel másokhoz próbáltak (volna) eljutni rajta keresztül, feltételezhetően ezért nem tartóztatták le.

A sikertelenség láttán rövid úton meg akartak szabadulni tőle: már 1964-ben útlevelet kapott és Nyugat-Németországba utazhatott. Megtalálta a bajorországi Mertingenben azt a házat, melyet bár átalakítottak, még mindig a család leszármazottai lakták. Meglepetten és örömmel fogadták, hogy valaki 250 elteltével, ráadásul a vassüggöny mögül érkezve tökéletesen beszéli nem csak az irodalmi nyelvet, de az ő tájszólásukat is. Marasztalták, vállaljon ott tanári állást, anyagiakra ne legyen gondja, ő mégis hazajött. Nem hagyhatta idős, beteg édesanyját, az itt maradt németeket, és ami a legfontosabb: kötötte a szerzetesi engedelmesség. Apát uruk a feloszlítás után a rendtagokat két csoportra osztotta, az egyiket külföldre küldte új rendház alapítására, a másiknak pedig az itthon maradást rendelte el, úgymond: amíg a dolgok rendeződnek. Gyula Gottfried az utóbbiba került. Itthon, a Ménesi úton várta az újrakezdést, amit – mint oly sokan közülük – már nem érhetett meg.

Nagybátyám temetésének napjáig, akkor még 20 évesen, nem értettem, miért beszélhetnek az idősebbek a ciszterci rendről, mint létező jelen valóságról. Aztán, 1981. február 18-án, Gottfried testvérük búcsúztatóján láthattam, amint a zirci apátsági templom faragott stallumai előtt állnak fekete-fehér habitusban, mind az itthon megmaradt szerzetes atyák. Akkor megértettem: a Rend igenis él!

KÖNYVEK

SZEGÉNY EMBER VÍZZEL FŐZ... tartja a közmondás: egy kis képzavarral mondhatjuk most is, amikor egy a hatvanhat éve megjelent könyvet vettünk elő, mert cserkészetről, a mai, élő cserkészetről szerettünk volna híradással lenni. Már régóta készülök rá, de nem sikerül. Nem kapunk anyagot. Juventus ventus – emlegették a régi időkben, de ma hozzátehetjük, hogy annyira szél, hogy elfújja az ígéretet is, már pedig beszámolók, tudósítások nélkül a mai cserkészélet rejtve marad. Előttünk legalább is. Pedig de szeretnénk tudni, hogy ma is olyan izgalmas-szép cserkésznek lenni, mint egykoron... Így hát elővettünk egy könyvet, könyvecskét, a címe:

„A 25. SZ. SZENT IMRE CSERKÉSZCSAPAT 25 ÉVE”

EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST 1945

Összeállította:
Golenszky Kandid dr.
ciszterci hittanár
c s a p a t p a r a n c s n o k

*

Pontosan mikor is jelent meg a jubileumot ünneplő könyvecske? A csapatparancsnok mondja meg az epilógus dátumában:

„1944, Budapest ostromának megkezdésekor.”

Valami szörnyű jövődőt sejtetnek ezek a szavak, hiszen a világtörténelem legnagyobb háborúja érkezett el csúcsára, itt, nálunk, a mi Budapestünk kapujában.

A könyv nagyobb része mégis megemlékezések sorozata: a rajok, az őrsök ujjongva idézik fel a táborozások történetét, az évközi cserkészélet munkás napjait, de a már öt éve tartó világégés, a háború csak marginálisan szerepel a fiatal lelkek gondolatvilágában. A felelősség csak rejtezik a mindent betöltő boldogság mélyén, amely boldogság az ifjúság megtalált életformájában, életvitelében van jelen, amit a cserkészlet jelent mindannyiuk számára. Maga a könyv megírása is cserkészmunka, élvezet olvasni a szívből jövő sorokat, amelyek igaz irodalmi értékké állnak össze –ugyanakkor mára kortörténeti dokumentummokká váltak. Mi volt ez a 25 év, mi volt a 25.sz. cserkészcsapat –erről Brisits Frigyes igazgató úr szavai tudnak csak igazán beszélni. Őt idézni egyébként is nyelvi élmény, adjuk át magunkat az emlékezés örömeinek.

„...Az örömnél és a boldogságnál az a kiváltsága, hogy nincs története, mert az időtlenség áramában úszik, mint a fényfolyam. A mi cserkészcsapatunk 25 éve is így telt el, Csak a sapkáin lebegő árvalányhaj halk és magányos megreszketésén látszott, hogy elzúg fölötte vagy megéri az idő történelmi lehetősége.

Egyébként lenn, a lelke mélyén az ifjúság önmaga ígérő szép gyönyörűségében élt, gazdagította belső világát, finomította erőit, s az egyéniesülés kegyelmi légkörében készült a feléje tartó évek teljessége felé.

Érintetlenül és töretlenül adta tovább az élet szent forrását a magyarság szétomlott, meglazult és elhasznált teste és lelke számára. Ifjú maradt és megifjította maga körül a világot.(...)

Így ért el elsősorban a természethez. A fővárosi ifjúságnak mindennél többet jelentett az, ha a kövek és falak sivatagából kiléphet és rá tud találni a természetre....Gyönyörű és elfelejtethetetlen tanítás kezdődött itt, amelynek csendigéi az ifjúság csodálkozásának áhítatába hullottak bele. Ebből nőttek aztán ki azok a tudományon kívüli ismeretek, amelyek az élet láthatatlan alapjaiként nőttek bele az ifjúság lelkébe, s ízt, zamatot, hevületet, lelkesültséget, tiszteletet, kegyeletet, kultuszt, hűséget, ragaszkodást, a földnek és az embereknek egymásba átömlő otthoniasságát nevelték fel benne és megadták számára az élet erkölcsi stílusának finom emelkedettségét és előkelő ízlését.

Itt, a természet katedrája előtt kezdődött el cserkészdiákjainkban az érzéseikbe és értelmükbe legbelenyúlóbb és legmegtapadóbb magyarságismeret: a multtudatnak szinte hallható fölserkenése, az ősök hagyományainak érzékelése, a földnek, mint a kenyér adójának és a történelem arénájának fölismerése, a fölötte zajló és lobogó ezer magyar év tragikus nimbuszának fölfedezése, a magyar szó imádkozó és éneklő csodájának szent áhítata s a nehéz, mélybe döngő és hűséges parasztlépések nyomában a küzdő, vívódó magyar életutak alázatos, megsiratott megértése.

...Nyílt, mint a tavaszi napsugár, virágzott, mint a május a fákon és a mezőkön, kacagott, mint a szellő virágpороk aranyában tobzódozó szökkenése, ahol mélység volt, oda mosollyal hajolt le, ahol magasság volt, oda leboruló csodálkozással tekintett fel, ahol messzeség tárult eléje, azt teletűzdelte mindig közel érzett lelke vágyainak bájaival, az éjtszakák vak szemében felgyújtotta a pástortüzek látó világosságát, vigasztaló meséit, s reggel végighintette magát madár dallal és napkelettel.

Új nemzedék! Még sok évet láss, te csupa lélekcsapat!”

Ma már így nem beszélnek, mégis jó, ahogy a brisitsi gondolatzuhatag visszavisz bennünket azokhoz az időkhöz, amikor még minden rólunk szólt...

Az emlékkönyv mindmáig legemlékezetesebb része azonban a táborozások leírása! Valamennyit őrstag írta, a „kövek és falak sivatagából” hirtelen szembe találva magát a természet világával.

Dallos Attila, az Árpád-raj őrsvezetője csak egyike, aki ilyen szépen tud írni: „... Idézzünk csak egy-két felejthetetlen emléket. Éjjel tizenegy óra volt. Két órája bandukoltunk már a keskeny ösvényen, egyetlen szó sem esett. Minden-
kiben ott gomolygott a történet, amit a tábortűznél hallottunk. A várúr kegyet-
lenkedései, s a törékeny fehér asszony, akinek lelke éjfélkor a romoknál bo-
lyong.

Hittük is, meg nem is. A sor nesztelenül kígyózott felfelé. Az eleje megállt. Lassan csoportba gyűltünk. A parancsnokság eltűnt, egy vezető maradt a fiúkkal, s időközönként indította őket egyedül a vár felé...Nagy csendesség volt. Leültünk szorosán egymás mellé, hogy érezzük a másikat. Időnként egy-egy fiú eltűnt az erdőben. Egyedül. A hold gyéren világított, s az árnyak mozogni kezdtek, mintha élnének. Néha egy vastag ág lehajlott, s megérintett, mint óriás kar. Ilyenkor felszaladt a szív a torokba, s ott kalapált, ugrált riadtan. Aztán a fák egészen összeértek a fejünk felett, sötét volt, sűrű, titokzatos. Tovább léptünk, ha egy kavics zörrent, riadtan megálltunk, vártunk egy kicsit, aztán újra nekiindultunk óvatosan. Itt-ott villódzó fény bujkált a fák között. Éjfél lehet. Talán a fehér asszony. Keresztet vetettünk, megálltunk, meg-megremegtünk. A fény eltűnt; tovább kéne menni, előrébb valahol már a hold világított; –nekiszaladtunk s mire föleszméltünk, már ott állt előttünk a vár és a többiek!...csodálatos éjtszakák voltak ezek...

A nappal is nekünk adta minden színét, hangját és csodáját.(...)Ez cserkészlet volt. Olyan, mint a régi-régi időkben...ezek után olyan gazdag volt a lelkünk és büszke a szívünk, hogy bőségesen éltünk a felidézett emlékekből. Figyeljete-
tek csak néha, fiúk, ha leültök egy-két percre a sötétben, és valami fáradt, poros városi tücsök hegedül, ha olyan tiszta lesz a szemetek, ha olyan ártatlan lesz a szívetek, mint ott a tábortűz mellett volt, hallani fogjátok a nótát, amint valami távoli szellő hozza közelebb, egyre közelebb:

*Rakd meg, rakd meg, cserkészpajtás, azt a tüzet,
Isten tudja, mikor látunk megint ilyet. ”*

*

Befejezésül még csak ennyit: a jubileum könyv a 25 év 11 815 cserkészeinek nevét sorolja fel, akik 107 táborhelyen így köszöntötték egymást: **Jó munkát!**
(Őszi Ferenc)

HÍREK TUDÓSÍTÁSOK

Februári klubdélutánunk

vendége volt Réthelyi Miklós dr. a nemzeti erőforrások minisztere. Valójában

nem vendéglátás volt ez, nem is a szokott klubdélutáni előadás, hanem az együttlét olyan formája, melyről csak a helyszínen, a helyszínről lehetett volna tudósítani.

Az „előadó” alig egy órája még ott ült a kormányfő mellett az országértékelő beszéden, a tv közvetítette, mindenki láthatta.

Most pedig itt mosolyog, halk szóval kezdi el mondani, hogy ő kicsoda, hogy került ide, közénk, mi is az a ciszterci szellemiség.

Hogy harminckilences születésű, valójában nem sokáig járt ide, életkörülményei is elszórárták innen, mint orvosprofesszor külföldön is élt, de nem tudta elfeledni ezeket a falakat, az iskolát, ahova édesatyja is járt, és ahol két lánya is otthonra talált, ők is itt végeztek....**Sok mindenről tudtunk még** beszélni,

országos dolgokról, és minden olyan egyszerű volt körülöttünk és örültünk egy kicsit azért is, hogy ilyen ország-vezetőnk van.

Kerekes Károly apátúr

hagyatékából a prózai írásművek összegyűjtése és feldolgozása megindult. Irodalomtörténeti szempontból jelentős momentum, hogy hozzáértő kortársi kezek végezhetik a munkát, jelen esetben az egri kötődésű Oláh Gyula végzi e feladatot. Ő gondozta az apátúr összegyűjtött verseinek nagyszerű kiadását is.

Minden számunkban

jelennek meg igen szívből jövő, nagy gonddal megírt visszaemlékezések eltávozott osztálytársokról. A szeptemberi számunkban dr. Miltényi Károly diáktársunknak egy ilyen megemlékezését most tudjuk teljes terjedelmére szóról-szóra kiegészíteni: „ **In memoriam Dr Kovács Bertalan. 1929 – 2010** 2010 augusztus 6-án meghalt Kovács Bertalan, a budapesti Szent Imre gimnázium 1948-ban érettségizett VIII/B osztályának tanulója. Osztályunk halandósági táblájának kihalási rendjében pontosan neki jutott a medián középérték; az érettségi tablón szereplő 55 fiú közül ő volt a 28. aki elment. Nekünk

túlélőknek most már tudomásul kell vennünk, hogy kevesebben vagyunk mint halott osztálytársaink”

Kérjük a Pataki Vidor dr. osztályában 1948-ban érettségizett „A” osztály egykori diákjait, hogy írjanak levelet Dr. Tibenszky Oszkárnak (Budapest, Ildi-kó utca 31. ir. sz.: 1115), s ebben közölgék az általuk ismert osztálytársak érvényes postacímét. Köszönet.

Kereszty Rókus O. Cist. (Dallas) gyűjti 'Sigmond Lóránt szellemi hagyatékát. Keresi Áldozat c. színművét, amit 1944 márciusában adtak elő a Gimnázium színpadán. Ha erről tud valaki valamit, értesítést kér köszönettel a szerkesztőség a +36 1 789 7992 telefonon, vagy dekanycs@gmail.com villámpostán.

Magyar Ökumenikus Találkozó Balatonszárszón április 6 – május 1.
T.:84-563 -034

Nemzeti ünnepünkön, március 15-én a ciszterci nagycsalád több tagja megtisztelő kitüntetésben részesült. A Diákszövetség gratulál és örömmel adja hírül, hogy Schmitt Pál köztársasági elnök úr az alábbi kitüntetéseket adományozta:

Zakar Ferenc Polikárp, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Posztgraduális Intézete egyetemi tanára a Ciszterci Rend Zirci Kongregációja főapátja a római és itáliai magyar közösség lelki egységének megőrzésében végzett tevékenységéért, a magyar szellemi értékek hiteles képviselőéért és széles körű terjesztéséért, egyház- és közönségszervező munkásságáért, valamint nemzetközileg is elismert tudományos életművéért a *Magyar Köztársasági Érdemrend* középkeresztje a csillaggal polgári tagozata.

Párdányi Miklós, a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium igazgatója és

Punk M. Gemma, a Ciszterci Nővérek Regina Mundi Monostora apátnője a *Magyar Köztársasági Érdemrend* lovagkeresztje polgári tagozata kitüntetés

Magyar Köztársasági Arany Érdemkeresztet kapott **Görbe László**, a Szent Margit gimnázium igazgatója.

Egykori diáktársunk, Nuridsány Zoltán (é: 1944.Buda) festőművész emlékkiállítása megtekinthető a zebegényi Szőnyi István Múzeumban 2011. április 2-ától június 7-éig. Emléktáblájának avatásáról FehérFekete Veni Santce számában adtunk hírt.

Ambrus Győző Viktor,

a Londonban élő grafikusművész, iskolánk egykori tanítványának kiállítása 2011. április 13-ig volt látható az Újbuda Galériában. A művész 1960-ban elnyerte a Royal College of Art, 1964-ben a Royal Society of Painter-Etchers and Engravers tagságát. Angliában többször volt az év legjobb illusztrátora. Budapesten az Ernst Múzeumban, a Múcsarnokban volt kiállítása.

EGY ALKOTÁSA:

Annak öröme, hogy jelen kis füzetünk elolvasásának végére értünk és hogy a következő szám megjelenéséig hasonló jó egészségnek örvendezhessünk, valamint az eljövendő nyár örömeire koccintsunk egy Sancho Pansa-nyi korsóval:

Isten éltesse valamennyi jóakarató embertársunkat!

Budai osztályunk programja 2011 második harmadára

Klubdélutánjaink előadásaira szeretettel várjuk tagjainkat és minden érdeklődőt. Helyszín a Szt. Imre gimnázium. Időpontok: minden hó második hétfőjén.

- Május 9-én Korányi László dr.: Diabétes felnőtt korban
- Június 6-án Tápay Miklós dr.: Változások az arab világban
- Július-augusztus hóban nyári szünet!

A klubdélutánok 17 órakor kezdődnek, előtte 16,30-kor elimádkozzuk a Completoriumot az első emeleti kápolnában. Mindenkit várunk.

Szomorú szívvel adunk tájékoztatást arról, hogy legutóbbi számunk óta a következő diáktársunkról kaptunk gyász hírt:

Esztergár Pál é.1944
Fenzel Endre é.1940
Heinz György é.1951
Kismarty–Lechner Ödön é.1934
Dr. Littke László é.1935
Meggyesy Mihály é.1942
Dr. Pataky Barnabás é.1948
Dr. Romsauer Lajos é.1954
Szűcs András é.1951
Zsarnóti József é.1945

Requiescant in pace!

BOLDOGSÁGOS HÚSVÉTI ÉS FÉNYLŐ PÜNKÖSDI ÜNNEPEKET VALAMINT JÓ NYÁRI PIHENÉST KÍVÁNUNK VALAMENNYI KEDVES OLVASÓNKNAK

Budai FehérFekete időszakos, ingyenes tájékoztató egyesületi tagjaink részére. Megjelenik húsvétkor, Veni Sancte idején és karácsonykor. Címünk: H-1519 Bp., Pf. 401; tel.: 7897992, E-mail: dekanycs@gmail.com
Felelős kiadó: dr. Seidl Gábor